

1952

SLOVENSKI ČEBELAR

ŠTEVILKA

10

SLOVENSKI ČEBELAR

GLASILO ZVEZE ČEBELARSKIH DRUŠTEV ZA SLOVENIJO

10. številka

V Ljubljani 15. oktobra 1952

LIV. letnik

Vsebina

Leopold Stanek: Jesenski napoj (Pesem)	201	jugoslovanske ljudske umetnosti v Parizu. Brez čebel ni sadja. Zdravilnost medu. Grenlandija je ugodna dežela za čebelarstvo	215
Jože Stabej: Glavarjev »Pogovor o čebelnih rojih«	202	Naša organizacija:	
Stane Mihelič: Sodobni AŽ-panj (Nadaljevanje)	205	Čebelarstva:	
Virmašan: Izguba matic	207	Sklep o ustanovitvi. Pravilnik o upravljanju. Pripombe k pravilniku o upravljanju	217
Ing. Jože Rihar: Prezimovanje in grizavost čebel	209	Delovanje upravnega odbora Zveze	221
Franc Farazin: Mesečna navodila	212	Na ovitku: Oglasi. Sladkor za prehrano čebel.	
Josip Kobal: Čebelarke opazovalnice v avgustu	214		
Malj kruhek:			
Panjske končnice na razstavi			

List izhaja vsakega 15. v mesecu. Izdaja ga »Zveza čebelarških društev« v Ljubljani, Miklošičeva cesta 28, tiska »Umetniški zavod za litografijo« v Ljubljani. Urejata ga in za uredništvo odgovarjata Stane Mihelič in Vlado Rojce. Tehnični urednik Josip Kobal. Letna naročnina za člane 300 din. za nečlane in inozemstvo 450 din, posamezna številka 35 din. Številka čekovnega računa pri Narodni banki v Ljubljani: 601-95331-8.

Angleška družba za raziskovanje čebel

(The Bee Research Association)

se obrača s tole prošnjo na naše bralce:

»Knjižnica Apis-kluba je bila v začetku tega leta priključena knjižnici družbe za raziskovanje čebel. To knjižnico bi radi čimbolj izpopolnili. Poleg drugega bi radi kompletirali dosedanja zbirko »Slov. čebelarja«. Ali nam more kak bralec pri tem pomagati tako, da podari knjižnici katerokoli izmed naslednjih številk: vse številke do vključenega letnika 1950.

številke 1 do 4 letnika 1951?

Zelo hvaležni vam bomo tudi za darila in zapuščine knjig, brošur, periodičnih listov ali drugih publikacij o čebelah in čebelarstvu, bodisi

starih bodisi novih in v kateremkoli jeziku. Prosimo, pošljite vse, kar lahko pogrešate, na naslov: Dr. Eva Crane, Bee Research Association, 55 Newland Park, Hull, Yorks, England.

Če bi radi zvedeli kaj več o naši družbi za raziskovanje čebel (ki izdaja tudi mednarodni čebelarški časopis Bee World), pišite na gornji naslov! Veseli bomo, če vam bomo mogli postreči z nadaljnjimi podatki.

Vsem našim čebelarjem, ki bi lahko pogrešili kako čebelarstvo knjigo ali stare letnike »Slov. čebelarja«, toplo priporočamo, da jih podarijo omenjeni knjižnici. Darila bo zbirala Zveza in jih skupno poslala v Anglijo.

Leopold Stanek:

Jesenski napoj

Z ajde, grozdja je obrala sok.
Potlej hlad jeseni jo pozove
s paš domov, da skrlije se v panjove —
čas počitka je, užitka roki

Deca, vnučkov sladkosnedi roj,
kratek dan svari nas, da pred zimo
tudi mi se v tople kraje skrjimo —
v vrču čaka nas meden napoj!

Glavarjev „Pogovor o čebelnih rojih“

(Nadaljevanje in konec.)

V naslovu Pogovora — ki ga poznamo samo po Rechfeldovem zapisu s prepisa in ne z izvirnika — je zapisal Glavar, da je napisal Pogovor »V' tem Leitju 1776«. Dolžni pa smo, da najdemo in navedemo dokaze za to, da je bil napisan Pogovor od zhebelnih Rojou res l. 1776., zlasti še, ker vemo, kakor poroča Kidrič,¹⁴ da je poslal Glavar rokopis grofu Dijonizu Barbu, kanclerju Kmetijske družbe v Ljubljani, šele 27. VII. 1779, »da bi družba razsodila, ali zasluži, da se natisne«. Toda družba, ki je izdajala že 7. nemško knjigo, se za tisk prve slovenske ni pobrigala.

Razen tega pa vemo še to: V pripombi h Glavarjevi obravnavi o vzrokih pšenične snetljivosti so poudarili izdajatelji tednika Wochentliches Kundschaftsblatt des Herzogthum Krain (štev. 8. dne 25. II. 1775, str. 120), t. j. Kmetijska družba sama, prav posebej na kraju, »da tudi upajo, da jim [Glavar] ne bo odrekel objave svojih koristnih prizadevanj v čebelarstvu, da bi le-ta mogli tako sporočiti splošnosti«. Ker pa je napisal Glavar »Pogovor od zhebelnih Rojou« v slovenščini in ne v nemščini, je l. 1779 odločujoča gospoda pri Kmetijski družbi kar molče »pozabila« na svojo očitno ponudbo in prošnjo v l. 1775!

V samem Pogovoru je dovolj dokazov, ki pričajo nesporno, da je napisal Glavar Pogovor res leta 1776. in sicer v zimskem času leta 1775/76. Glavar je povedal že na kraju večkrat navedenega nemškega poročila, l. 1768., ko je ponudil Kmetijski družbi, da bi spravil na papir svoje znanje o čebelarstvu, da prosi zadevno potrpljenja, ker ne utegne pisati razen pozimi in sicer zaradi mnogih drugih opravkov ter lastnega poljedelstva. Pa tudi v 440. odstavku Pogovora je potrdil Glavar izrecno, da je pisal Pogovor že pozimi l. 1775., ko pravi, da »to Osdraulenika Vuzheniga Svejtvanie k' sbulfhaniu Zhesplovize perhranim fe drugu Lejtu, kir sdej v' Sime¹⁵ ne Zhespel, ne Oparenz nifem dobiti mogou, skufhat«. Da pa je pisal in dokončal Glavar Pogovor še pred spomladjo l. 1776., potrjuje Glavar v odstavkih 433. in 579., ko piše: Bres Lestniga Hvalenia govoriti, te 10. Lejta od moiga is Gorenskiga na Dolleinsku Prefeluvania... redka Grafhina je Zhebele inu le malu Payni dershala. (579.) Leto preselitve iz Komende v Lanšprež pa vemo že iz Glavarjevega nemškega poročila leta 1768., kjer je napisal na strani fol. 3b dobesedno: Als ich in dem 1766 ten Jahr¹⁶ mich aus Ober-Krain übersiglet, habe zu Jacobi auch meine daselbst verlassene Bienen nachführen lassen.¹⁶ Torej je »te 10. Lejta od moiga is Gorenskiga na Dolleinsku Prefeluvania« pisano leta 1776! Na čas pa, da je skončal Glavar Pogovor že pred začetkom spomladanskega poljskega dela leta 1776, sklepam iz kratkega zapisa v 433. odstavku, kjer omenja tovarno sladkorja na Reki in poroča: »Rezhani (: to je, katiri blisu Mesta Rekha per Morju prebivajo na Krainskim:) sprizhuvati more,¹⁷ de ob mojem Zhafsnu, (pač leta 1744.) kir Zukrene Fabrike v' Rehki she ny blu, Zhebele fo nym, savolo dobre Pafhe po taistih gollih Hribih, dobru sturile...«. Ker pa je bila priključena Reka

z dvornim odlokom z dne 14. II. 1776. leta kot posebno telo kraljevini Ogrski, sodim, da bi bil zapisal Glavar po tem prednji stavek že v drugi obliki in ne več »per Morju prebivajo na Krainskim«.

Glede še nedognanega razmerja med Glavarjem in Janšo ter glede »Verfhe sa Roje ogreniti« bo mikaven za umne čebelarje naslednji Glavarjev zapis v XVII. pogovoru, odstavka 191. in 198.: ...nafh od Radolske Gorenske Strani rojen, inu v' Dunciskim Mestu prvi Zhebelaarstva Vuzhenik A. Janfcha snefhou je Visho Roje v' Rojeniu is Payna v' Verfho loviti ali ogreniti (191.) — Mifel mojo, kaj jest od te nafhiga Janfcha Verfhe der-shim, na dan dati, sdy fe meni, de ta Verfha ni nega Porod, sakai posnam po is niega Della inu ga derfhim sa eniga Zhebelaarja skufheniga inu Deshel-naka Gorenskiga, v' katirim Kraju nar vezh inu nar bulfhi Zhebele fe go-vernajo ali opraulajo, inu niker nifsem te Verfhe naraimou; samuzh vidi fe meni eni Perstauk od eniga novin Lakomniga, katiri nega je popifsal, Ali body temu, koker ozhe. (198.)

Glavarjevega jezika in pravopisa v Pogovoru tu ne bomo obravnavali. Jezik ima, kar je umevno, največ besednega zaklada iz gorenjskega in dolenskega narečja; posebnost pa so Glavarjeva poznamenovanja, okrog 30 jih je, za razne barvne odtenke kakor so n. pr. belkast, belordečkast, belozelenorumen, irhast, irhastorumen, motnomlečen, rumenkastočrn, rjavopozlačen, svetlorjav, zelenkastorumen itd. Tudi se ne sme spregledati okrog 70 Glavarjevih slovenskih imen za zelišča in rastline vobče, **predvsem pa so važni številni prvokrat zapisani slovenski izrazi iz čebelarstva.** Kar se tiče pravopisa, moramo reči, da Glavar ni bil — ali pa ni maral biti — slovničar in poznavalec tedanjih slovenskih pravopisnih pravil ter navad; urezal je v pisanju čisto svojo pot, ne da bi se brigal posebno za Bohoričevo ali Pohlino slovnico. Največjo mešanico in nedoslednost ima Glavar v pisavi črk c, č, s, š, z in ž, kjer najdemo vse mogoče oblike, in prav veliko je primerov, ko je pisal Glavar isto besedo na več načinov, n. pr. Vofsegk, Vofsek, Vosegk, Voshak. Da pa Glavar ni pisal rokopisa, kljub vsem pomanjkljivostim in nedoslednostim, kar tjavdan, marveč da se je držal nekega reda ali pravila, pa izpričujejo Glavarjevi — četudi zopet nedosledni — popravki črke s v f, n. pr. spahnenie v fpahnenie, Piskerzam v Pifkerzam, Prebrisanu v Prebrifanu, so v fo, sody v fody, itd. Pri tem se spomnimo nehote na Janeza Adama Gaigerja — o. Hipolita, ki je popravljal na podoben način svoj slovar leta 1711.

Za presojo Pogovora v vsem, kar tiče opis, navodila, opravke, itd. v čebelarstvu, nisem poklican in mora opraviti to delo strokovno izvežban ter vseskozi razgledan čebelarski veščak.

Na kraju še kratko pripomnjo o prepisu Glavarjevega izvirnika. Da je napravljen prepis po Glavarjevem izvirniku, dokazujejo nepobitno Glavarjevi izvirni pripisi z rdečilom številk 1 do 25, razen številke 9, pod številko odstavkov 568.—591. in podčrtanje glave XXXXVI. pogovora. Izvirniku privezan prepis ima namreč prepisane razen ene črte s črnilom vse Glavarjeve pripise, tudi napako v številki 9, ki je izpuščena v prepisu prav tako kakor v izvirniku. Spričo tega sem uverjen, da je prepisan prepis, ki je privezan Glavarjevemu izvirniku, prav po tem izvirniku in da razen tega prepisa najverjetneje ni nobenega drugega.

VIRI IN PRIPOMBE:

¹ Die Ehre des Herzogthums Krain. III., 454, 455; XI., 206. Slovenski prevod glej: Mirko Rupel, Valvasorjevo berilo. V Ljubljani 1951, str. 83, 84.

² Slovenski prevod Maksa Pirnata je v »Slovenskem čebelarju« l. XIX (1916), str. 5—7 in 37—39.

³ Kmetam fa potrebo inu pomozh. Utisnenu na Duneju 1789, str. 253, 254.

* V štev. 7—12 »Slovenskega čebelarja«, letnik XLI. (1938), je napisal sicer dr. Joža Glonar nekoliko obširnejši življenjepis o P. P. Glavarju (o njegovem rokopisnem Pogovoru poroča na str. 169 in 186), a je na kraju (str. 186) pristavil sam, da »je lepo, da mu je vsaj »Slovenski čebelar« postavil skromen spomenik, še lepše pa bo, kadar bo kakšno poklicno strokovno pero ocenilo Glavarja kot naprednega in zaslužnega kranjskega čebelarja«. Kdo ve, kako je z gradivom ali rokopisom A. Zabukoveca, župnika v Komendi, glede katerega je pripomnil dr. Glonar na str. 105 pod črto, da »sam pripravljala celo knjigo o Glavarju«?

⁴ Zgodovina slovenskega naroda. V Celoven 1910—1916, str. 950—952.

⁵ ODAS, sveženj P. Glavar — Kmetijska družba. Slovenski prevod glej Stane Mihelič, Anton Janša. V Ljubljani 1934, str. 11—38.

⁶ ODAS, Jos. Hein. Stratil. Eine skizierete Biographie, Stična 1822, 10. odstavek

⁷ koristni, donosni

⁸ ljudstvo

⁹ vinski pridelek, vinoreja, vinarstvo

¹⁰ pravilno je: ali

¹¹ krat

¹² Filiksus s Tasa

¹³ Aristómah iz mesta Soli (Soli). Živel je v času med l. 320 do okrog l. 40 pr. n. d. in je bil grški pisatelj; napisal je o čebelarstvu delo Melissurgiká (mélissa = strd, med). Njegovo obravnavo o čebelah je rabil že Julij Hygin, ki je napisal okrog leta 37. pr. n. d. prvo samostojno latinsko delo o čebelah — Liber de apibus (knjiga o čebelah). Da je posvetil Aristomah 58 let svojega življenja opazovanju čebel, o tem poroča rimski zgodovinar in naravoslovec Plinij.

¹⁴ SBL 2. zvezek, V Ljubljani 1926, str. 218.

¹⁵ Podčrtal J. S.

¹⁶ Ko sem se preselil leta 1766. z Gorenjskega, sem si dal prepeljati o sv. Jakobu (25. VII.) tudi čebele, ki sem jih bil pustil tam.

Ne vem, od kod je vzel Ivan Pregelj podatek v Izbranih spisih, tretji zvezek, v Ljubljani 1929, str. 176, da se je preselil Glavar iz Komende v Lanšprež »v letu sedemnajst sto pet in šestdesetem, na zadnji dan Mensis Aprilis«, torej leto prej, ko je zapisal sam Glavar dve leti po preselitvi!

Pregelj je povedal n. n. m., str. 269, v opazkah, da je oblikoval »Zapiske gospoda lanspreškega« ob rokopisnem, vsebinsko kaj nepopolnem Podlogarjevem gradivu, ki ga je spoznal v prepisu g. veletrgovca in župana Andreja Mejača v Kaplji vasi«. Podlogarjevega gradiva o Glavarju ne navaja niti Kidrič v SBL, niti ni zapisano — kolikor vem — kje drugod kaj o tem.

Nadaljnja uganka mi je še, od kod je vzel Pregelj v »Propovedi ob uljnjaku« n. n. m. str. 157—168 nekatere stavke (n. pr. o Aristomahu in Filiksusu, zgodbe čebeljega rodu), ki so skoraj dobesedno taki, kakor jih beremo v najdenem Glavarjevem Pogovoru o čebelnih rojih. Ali jih je našel Pregelj v nam neznanem Podlogarjevem gradivu? Ali je vedel Pregelj morda že leta 1928. za rokopis Glavarjevega Pogovora in ga bral?

¹⁷ morejo

Sodobni AŽ-panj

Okence.

Plodišče in medišče zapirata zadaj zamreženi okenci, medtem ko ves panj zapirajo vrata.

Vsako okence sestavljata po dva okvira: zunanji (27—28) in notranji (30—31). Notranja okvira obeh okenc sta popolnoma enaka, prav tako tudi zunanja okvira, le da sta pokončni letvi zunanjega okvira v plodišču podaljšani navzdol z 21 mm dolgima nožicama.

Zunanja okvira okenc sta visoka po 274 mm (brez nožice), široka pa 360 mm. Pripominjam pa, da se okenca zlasti pozimi zaradi vlage v panjih rada napuo. Zato naj bodo kak milimeter nižja in ožja.

Notranja okvira okenc sta tako visoka in široka, da ju z lahkoto porinemo v odprtini zunanjih okvirov. Zgornji in spodnji prečni letvici imata na zunanji strani po vsej dolžini 5 mm visoka in 5 mm široka robova, s katerima se vležeta v ustrezajoče zareze v prečnih letvah zunanjih okvirov. Tako se notranja okvira ne moreta zmuzniti naprej, škrujakoma, pritrjena sredi sprednje in zgornje prečne letve zunanjega okvira, pa ju držita od zadaj, tako da tvorita hkrati z zunanjima okviroma isto ravnino.

Naslednji pregled nam pokaže, koliko rabimo smrekovega lesa za obe okenci v panju:

1. Zunanja okvira okenc:

4 prečne letvice: 360 mm × 30 mm × 22 mm (obdelan les),

2 pokončni letvici: 295 mm × 30 mm × 22 mm (plodišče),

2 pokončni letvici: 274 mm × 30 mm × 22 mm (medišče).

2. Notranja okvira okenc:

4 prečne letvice: 296 mm × 22 mm × 22 mm,

4 pokončne letvice: 220 mm × 15 mm × 22 mm.

3. Deščica (29), ki zapira spodaj plodišče: 360 mm × 38 mm × 8 mm.

4. Gradilna letvica (32): 285 mm × 25 mm × 8 mm.

Na notranji strani imata okenci kvačice ali grabljice, zabite (pribite) po sredi prečnih letvic zunanjega okvira, na vsaki pokončni letvici pa je zunaj pribit približno na sredi (po višini) kakih 60 mm dolg, 22 mm širok in 16 mm debel košček lesa — podložek za vijak prečne zapornice. Deščica (29) zapira tisti del pod okencem v plodišču, ki ga oklepata nožici zunanjega okvira okenca. Pritrjena je k okencu z dvema škrujakoma, zavitima v spodnjo prečno letve zunanjega okvira. Na spodnji strani deščice je 15 mm visoka in 30 mm dolga odprtina za vrat pločevinastega pitalnika. Kadar nimamo na dnu panja pitalnika, je zaprta s koščkom pločevine, ki je na enem koncu pribit z žebličkom, tako da se lahko premika kot zapornica navzgor in navzdol. Največje nevarnosti bo imel čebelar pri pitanju, če nimajo vsi pitalniki enako širokih in visokih vratov. Dogajalo se bo, da mu bodo čebele uhajale skozi preveliko odprtino v deščici; drugod pa zaradi predebelega ali preširokega vratu ne bo mogel zapreti pri pitanju spodaj plodišča z deščico. Čas bi že bil, da bi Zveza čebelarskih društev za Slovenijo tudi tu določila enotno mero in potem prodajala pitalnike z enakimi vratovi.

Na tisti strani notranjega okvira, ki je obrnjena v panj, je pribitá mreža iz pocinkane žice. Nepocinkana mreža ni dobra, ker rada rjavi, zlasti

še, če je vsako leto vsaj enkrat ne namažemo prav na tenko s firnežem. Mreža, ki bi imela večje luknjice, kot je zgoraj navedeno, ni primerna, ker bi čebele vanjo lahko vtikale glavice in v njih obviselo, skozi mrežo z manjšimi luknjicami pa bi pri prevažanju prihajalo v panj premalo zraka. Nekateri čebelarji priporočajo namesto mreže šipe v okencih. Prednosti šipe utemeljujejo s tem, da je v takem panju večja toplota in manj prepaha. Kot dokaz, da imajo čebele rajši šipe, navajajo, da čebele mrežo rade izdelajo s propolisom (zadelavino). Vse to je več ali manj res, toda v praksi je le zmagala mreža, zlasti še pri čebelarjih prevaževalcih. Kadar pa čebele potrebujejo več toplote, jo pokrijemo s papirjem ali kakim drugim slabim prevodnikom toplote.

Navadno leži notranji okvir okenca v zunanjem tako, da ima mrežo na notranji strani, le kadar hočemo, da bi čebele v njem gradile satje, ga obrnemo narobe, z mrežo navzven. Tako dobimo med satniki v panju in mrežo v okencu kakih 45 mm globok, prazen prostor. Ker čebele, kakor že vemo, ne trpe v pašni dobi takega prostora, začno v njem graditi satje. Da bi pa ne gradile kar po mili volji, vdramo v odprtino notranjega okvira **gradilno letev** (32), ki je 8 mm debela, 25 mm široka in kakih 20 mm daljša, kot je notranja odprtina okvira. Daljša je zato, da jo lahko porinemo v zareze, ki smo jih napravili v pokončni letvici okvira, 7 mm pod zgornjo prečno letvico okvira. Na sredi gradilne letve je na spodnji strani vrezan podolžen žlebiček, kamor pritrdimo ozek pas satnice, da tako nakažemo čebelam smer grajenja.

V prvotnih AŽ-panjih so bila okenca sestavljena le iz enojnega okvira. Okenca iz dvojnih okvirov so nam potrebna zato, da vzamemo sat, ki ga čebele napravijo na gradilni letvi, brez najmanjše težave iz panja, da zunanji okvir okenca še vedno drži v panju sate, ko mrežico odvezujemo, in da lahko spustimo čebele pri prevažanju v prostor med okenci in vrati. Uvedba okenca z dvema okviroma pa je neposredno vplivala na novo iznajdbo, iznajdbo posebnega pitalnika, s katerim lahko zamenjamo notranji okvir okenca, in tako, ne da bi odstranjevali okence, od zadaj, pitamo čebele. Zato se zdi, da postaja prostor med dnom in palicami v plodišču, ki je nastal predvsem zaradi krmljenja čebel, čedalje bolj nepotreben.

Morda se bo komu zdelo čudno, a je vendar tako, da je vprašanje, kako varno in trdno pritrjati okenci v panj, dolgo časa vznemirjalo naše čebelarje. S tem v zvezi ni le vprašanje okenc, marveč tudi vprašanje satnikov oziroma satov, ki jih drže v panju v pravilni legi kvačice (grabljice), pritrjene na zunanji okvir okenca. Če bi torej priprava, ki drži okenca, odnehala, bi se ne le odprlo okence, ampak bi se podrlo tudi satje, kar bi lahko družino uničilo.

Iznajdba prečne zapornice (36) je na mah na najidealnejši in najpraktičnejši način rešila to vprašanje. Med prvo svetovno vojno je tovariš Janko Babnik, kakor poroča A. Bukovec v »Slovenskem čebelarju«, videl take zapornice pri čebelarjih na Primorskem blizu Trsta. Bile so mu všeč in, ker so bile res praktične, so jih kmalu osvojili čebelarji prevozniki, bivše »Slovensko čebelarsko društvo v Ljubljani« pa jih je začelo izdelovati za svoje panje. Danes si brez prečnih zapornic ne moremo misliti sodobnega AŽ-panja.

Prečni zapornici sta v vsakem panju po dve. Narejeni sta iz trdega (n. pr. bukovega) lesa, dolgi po 278 mm, široki po 22 mm in debeli po 16 mm. Na obeh konceh sta krožno prirezani in imata 20 mm od vsakega konca po

eno luknjo s premerom 13 mm, v katerih so vdolbene vijačnice za posebna vijaka. Vijaka sta ravno tako lesena (trd les), dolga 50 mm in debela 13 mm. Na tistem koncu, kjer ju primemo, ko ju zavijamo v prečni zapornici, sta z dveh strani koničasto prirezana, da ju lahko čim močneje privijemo.

V stranici panja sta zadaj, tik za okenci, na notranji desni strani vdolbeni 13 mm globoki, 24 mm dolgi in 17 mm široki vdolbini. Spodnja je v višini 145 mm (od dna panja), zgornja pa 425 mm. Na levi strani sta v isti višini enaki luknjici, ki pa navzgor prehajata v vedno bolj plitva žlebiča in se približno 70 mm od spodnjega roba vdolbine zgubljata v ploskev stranice.

Ko smo postavili okence v panj, vtaknemo v vdolbino na desni strani en konec zapornice, drugega privzdignemo tako visoko, da ga lahko ujamemo v žlebiček na nasprotni strani in ga nato porinemo navzdol, da je zapornica v vodoravni legi. Nato jo pritrdimo z obema vijakoma k okencu. Taka zapornica vzdrži vsak pritisk in doslej se v praksi še ni zgodilo, da bi bila popustila, čeprav je panj padel z voza. (Dalje prihodnjič.)

Virmašan:

Izguba matic

Matica je srce in glava čebelje družine. Če se izgubi, je družina uničena. Različni so vzroki teh izgub in čebelar jih mora poznati, jih skušati preprečiti ter izgubljene matice nadomestiti z novimi.

Kot navadne in najbolj znane vzroke osirotelosti čebeljih družin bi lahko navedli:

1. starost ali bolezen matice,
2. živalske škodljivce in
3. vremenske ali druge vplive.

Življenjska doba matic je kratka. Znanost ji je prisodila samo pet let življenja. V naprednem čebelarstvu ni več strahu, da bi matice umirale od starosti. Matice barvamo in tako vemo za vsako, koliko je stara. Tudi ne trpimo v panjih nad tri leta starih, razen v res izrednih primerih, ko je katera še posebno dobra.

Kakor vse čebele je tudi matica podvržena raznim boleznim. Največkrat oboli na jajčnikih in, ker ne more več v redu vršiti svojih materinskih dolžnosti, jo čebele odstranijo. Ne prizanese ji nosema niti griža. Družina, ki oboli za kako tako boleznijo, shira. Če matica ostane pri življenju, ni več za rabo ali vsaj ni več enakovredna zdravi.

Med živalske škodljivce, pred katerimi ni zaščitena niti matica, spadajo uši. Te so posebno zadovoljne v panjih, ki jih čebelar slabo ali pa sploh ne čisti. Rede se v drobirju in se sčasoma tako razmnože, da so jih polne vse čebele. Matica je včasih kar pokrita z njimi. Ko čebele hranijo matico, ji pobero skoraj vso hrano, da ostane zanjo le malo ali nič. Ako se to ponavlja vse leto, matica tako oslabi, da ne more več zalegati in da večkrat celo pogine. Dolžnost čebelarja je, da ne le spomladi, temveč večkrat tudi med letom očisti dna panjev. Ako se pojavijo uši v kakem panju v veliki množini, položi pod sate lepenko in čebele močno podkadi! Zaradi dima popadajo uši na tla. Ko se to zgodi, odstrani lepenko, uši pa z nje stresli na ogenj! Ako je potrebno, to večkrat ponovi in imel boš čist panj.

Zunaj panja je matica v nevarnosti ob času rojenja in praha. Tu sta njena glavna sovražnika srakoper in sršen. Srakoperja pozna vsak čebelar. Izdaja se s svojim značilnim »ček, ček«. Ta rjavočrna ptica je selilka in se vrne v naše kraje šele konec aprila. Najljubše so ji goste trnjeve meje. Matice in čebele lovi kar v zraku. Posebno prizadeven je srakoper, ko ima polno gnezdo lačnih ust. Takrat lovi od jutra do večera in, česar ne poje, takoj nabode na trnje. V svoji bližini uniči vsa gnezda drugih manjših ptic, zlasti ptic pevk. Zato je dolžnost vsakega čebelarja, da ga zasleduje in uničuje. S tem ne bo obvaroval pred njim le čebel in matic, temveč bo pridržal na vrtu koristne ptice pevke, ki mu preganjajo škodljivi mrčes.

Drug tak dobro poznan ropar matic je sršen. Ako je roj v zraku, se takoj pojavi v bližini in marsikatera matica gre z njim. Pazljiv čebelar to večkrat opazi, a koliko matic postane žrtev tega roparja, ostane prikrito njegovim očem. Dosti se je že pisalo, kako sršene uničujemo, a zdi se mi, da še vse premalo. Od nečebelarja ne moremo zahtevati, da bi jih tako preganjal, kot zaslužijo, čebelar pa mora to storiti, da jih iztrebi v svoji okolici.

V zadnje poglavje o izgubah matic spadajo neugodni vremenski pojavi. Matica gre sicer na praho le ob lepem vremenu, a ker se združi s trom navadno dalč od čebelnjaka, jo lahko zaloti nevihta in se ne vrne več v panj. So to bolj redke izjeme, vendar moramo tudi z njimi računati. Seveda je proti takim pojavom čebelar brez moči, lahko pa s pametnimi ukrepi prepreči marsikatero izgubo, tako n. pr. s pravilnim izborom barv na pročelju panjev. Stari čebelarji niso imeli poslikanih panjskih končnic samo zaradi lepšega, temveč tudi zaradi matic, da bi laže našle svoj dom, ko bi se vračale s svatbe. Kdor opazuje mlado matico, ko zleti na praho, vidi, kako obletuje in opazuje panj, preden odleti. Ogleda si tudi mesto, kjer stoji, da si natanko zapomni svoj dom. Tudi so stari čebelarji na brade panjev, ki so imeli mlade nesprašene matice, pokladali razne dobro vidne predmete ali barvan papir, da se je matica laže znašla ob povratku. Pri malih kranjcih je bilo to potrebno, ker so bila žrela dokaj blizu skupaj.

Pri modernih panjih, ki stojе prav tako tesno skupaj v čebelnjaku, niso končnice slikane, pač pa barvane. Ker današnje barve kmalu oblede, moramo čez nekaj let vsaj brade znova prebarvati.

Še na neko malenkost bi opozoril. Marsikdo bo rekel, da to ne more imeti nobenega vpliva na izgubo matic, vendar ni tako. Matice se praše, v poletnih mesecih, ko stoji sonce najvišje. Kakor sem že prej omenil, si matica pred odhodom natančno ogleda svoj panj in vsaka sprememba med njeno odsotnostjo je lahko vzrok, da zaide v tuj panj, kjer jo čaka gotova smrt. Večina čebelnjakov stoji na vrtovih blizu hiš ali gospodarskih poslopij. Senca poslopij ali drevja pada ob različnem času različno na panje in lahko se zgodi, da je panj tedaj, ko izleti matica na praho, še obžarjen od sonca, a ko se vrne, že v senci. Zato sili v sosednji, še sončni panj in redko se primeri, da se vrne zdrava iz njega.

So to sicer malenkosti, a celo take malenkosti lahko včasih ogrožajo obstoj čebelje družine. Zato naj vsak čebelar, če je le mogoče, postavi čebelnjak na tako mesto, na katerem ne bo ovir za čebele med izletavanjem in ne za matice med prašenjem. Ker so dnevi, ko se praše matice, topli, je brez pomena, če so panji popoldne v senci. Pri panjih v senci pa ne more priti do motenj, o katerih sem prej govoril.

Prezimovanje in grižavost čebel

Zimska doba je v življenju čebelje družine najbolj kritična. Pozimi propade več družin kot običajno domnevamo. Na velikanske izgube, ki nastajajo v našem čebelarstvu vsako leto, postanemo pozorni šele v tistih letih, ko odmrje v zimski dobi ali zgodaj spomladi na tisoče družin. Prava katastrofa je zadela slov. čebelarstvo pozimi 1946-47, ko je odmrlo na desettisoče družin. Po tedanjih cenitvah se je število družin zmanjšalo za polovico, nekateri predeli v Sloveniji pa so prišli skoro povsem ob čebele. Nepopolni statistični podatki navajajo, da je bilo v letu 1947 v Sloveniji le 50.152 naseljenih panjev, čeprav jih je bilo pred vojno in prav tako v zadnjih preteklih letih povprečno najmanj 50.000 več. Znatno manjše izgube je napravila staležu čebeljih družin pretekla zima 1951-52. Po predhodni oceni je padlo 15 do 20 odstotkov čebeljih družin. Pri tej oceni, ki je verjetno višja, se opiram na podatke o prezimovanju pri opazovalnicah in na poročila mnogih zanesljivih čebelarjev. So primeri, ko so imeli čebelarji le normalne izgube, še več pa je takih, kjer je padlo tudi polovico in več družin. Koristen bi bil natančen popis, kjer naj bi se ugotovilo števیلčno stanje ob zazimljenju (n. pr. stanje 1. X.) in števیلčno stanje pred cvetenjem češnje (n. pr. 1. IV.).

Ko govorimo o zimskih izgubah, mislimo na različne vzroke, ki dovedejo družino do propada. Družine padajo pozimi in v zgodnji pomladi predvsem zato, ker so lačne, šibke, noselave, grižave ali brezmatične. Do odmrtnja v tej dobi pride tudi lahko zaradi drugih bolezni, kot so razne guilobe in zastrupljenja. V novejšem času menijo mnogi strokovnjaki, da v zgodnji pomladi povzročajo slabitev in pogosto tudi odmrtnje družin pomanjkanje cvetnega prahu.

Naštete okolnosti nastopajo lahko vsaka zase, ali pa dovede družino do propada več neugodnih činiteljev. Razne neugodne okolnosti so lahko medsebojno vzročno vezane — kot bomo kasneje videli — rezultat pa je vedno isti: propad ali oslabiljenje družine. Vzrokov, da pride vsako leto do večjega ali manjšega odmrtnja zazimljenih plemenjakov, je torej več.

Prav tako veliko ali morda še večjo gmotno izgubo predstavljajo slabiči, ki sicer zimo prebijejo, a si do pomladanske paše ne morejo opomoči. Težko bi bilo reči, v kolikšni meri zmanjšujejo taki slabiči proizvodnjo medu. To zmanjšanje je gotovo veliko, saj je odvisen uspeh vse čebelarke letine od spomladanske paše v maju in juniju, ki jo izrabijo le živalne družine. Znameniti ameriški raziskovalec C. L. Parrar pravi, da bi propadla vsaka druga kmetijska panoga, če bi bilo čez zimo toliko izgub, in da je le izredni sposobnosti čebel za razmnoževanje pripisati, da se čebelarstvo opomore, čeprav gospodarska škoda s tem ni zmanjšana.

Ako bi hoteli izraziti škodo, ki jo je utrpelo naše čebelarstvo v zimi 1946-47 in 1951-52, bi dobili prav visoke številke. Čeprav je bila pred šestimi leti cena čebel nekoliko nižja, kot je danes, ocenimo povprečno čebeljo družino na 1000 din. Pozimi 1946-47 bi potemtakem propadlo okrog 50 milijonov dinarjev, pozimi 1951-52 pa okroglo 12—16 milijonov dinarjev. Mislim, da je ce-

nitev te škode prej prenizka kot pretirana. Res pa je, da čebelarji izgubo družin običajno hitro prebolijo, saj jim ostane satje in panj, medtem ko gre n. pr. pri hudi gnilobi v izgubo — v ogenj — tudi orodje in vosek. Vse te silne izgube povzroča našemu čebelarstvu predvsem grižavost.

Znaki griže so splošno znani in zato jih tu ne bomo navajali. Zanimajo nas okoliščine, ki spremljajo družine, preden se pojavi griža, odnosno vzroki, katerim moramo pripisati, da griža nastopi. Mnogo pojavov je čebelarska veda v zadnjih desetletjih in letih osvetlila z novih vidikov. V korist napredku našega čebelarstva bo, če iz teh dognanj napravimo ustrezne praktične zaključke. Previsok davek, ki ga periodično nalaga našemu čebelarstvu griža, je treba znižati.

Znano je, da griža v pravem pomenu besede ni bolezen, temveč prebavna motnja. Med raznimi vzroki, ki dovedejo čebele do grižavosti in ki nastopijo vsak posebej ali skupno, so neprimerna hrana, šibkost družin, dolga brezletna doba ter vlažnost in nose mavost.

Neprimerna hrana.

Ko govorimo o grižavosti, omenjamo na prvem mestu neprimerno hrano, s katero si skušamo pogosto razlagati grižo. Za prezimovanje čebel sta neprikladna listna mana in gozdni med (hojev, smrekov), ker imata v sebi mnogo dekstrinov in smolnatih snovi, ki jih čebele ne morejo prebaviti. Vse vrste temnega medu so za zimsko prehrano čebel manj prikladne kot svetle vrste medu. Neugodno vpliva na prebavo čebel tudi nedozorel med ali pa sladkorna raztopina, s katero jeseni družine kasno dokrmimo. Čebele iz pozno dodane raztopine ne morejo odstraniti odvečne vlage. Odličen za prezimovanje je ajdov in žepkov med. V čebelnjaku drž. posestva Ponoviče smo primerjali družine, ki so bile zazimljene na ajdovcu in žepkovem medu ter ugotovili, da pri njih vobče ni bilo sledu griže. Spomladi so se te družine lepše in hitreje razvijale.

Če pregledamo podatke o medenju v l. 1946 in 1951, vidimo, da niti prvega niti drugega leta ne moremo označiti za hojevo leto. Leta 1946 se je medenje na hoji večkrat pojavljalo, vendar pomembnih donosov na gozdnih pasiščih ni bilo, ker je nabiranje vsakokrat zavrl dež. V nekaterih krajih Notranjske, Pohorja in večinoma na Dolenjskem so imele vendarle čebele čez zimo pretežno gozdni med, zlasti, ker je to leto v pravih ajdovih ravninskih predelih ajda popolnoma odrekla. Poročila iz spomladi 1947 povedo, da so padle vse družine pri tistih čebelarjih, ki so prezimovali na gozdnem medu. Zimo so preživeli le redki slabiči, ki so konec marca 1947 šele komaj začeli zalegati. Slična poročila so tudi o prezimovanju v pretekli zimi. Čebelarjem, ki so imeli v plodiščih mano ali gozdni med, so preminule večinoma vse družine, zlasti ker je bila tudi lansko leto v ravninskih krajih slaba ajdova paša.

V vseh primerih so dobro prezimili čebele tisti, ki so jeseni dokrmili s sladkorjem. Poročila iz Kočevske in Pohorja povedo, da je padlo preko polovice družin tistim, ki so prezimovali na gozdnem medu, nasprotno pa smo dobili iz istih krajev ugodna poročila, n. pr. iz Selnice ob Dravi in z drž. posestva Črmošnjice, kjer so družine dokrmili s sladkorjem in s tem ohranili vse družine, čeprav so drugim čebelarjem padale družine še v marcu.

Ne zazimujmo slabičev!

Zanimivo je, da odmro pozimi predvsem slabiči, čeprav imajo v satju dovolj dobrega medu. Iz pretekle zime imamo takih primerov obilo. Človek ima vtis, da slabiči na vse nevšečnosti močneje reagirajo. Večkrat se poudarja, da pozimi vznemirjajo čebele razne zunanje motnje, ki jih povzročata veter, sončni žarki, miši ali rovke, in da motnje nastajajo zato, ker so panji slabo zapaženi. Tedaj postanejo čebele nemirne in porabijo več hrane. Če porabijo čebele mnogo hrane, se neprebavljive snovi kopičijo v njihovih prebavilih. Nasprotno potrošijo čebele v zimski gruči normalno prav malo hrane. Za vzdrževanje toplote v gnezdu porabijo šibke družine razmeroma več hrane kot živalni plemenjaki. Potrebni je več mišičnih gibov za ogrevanje prostorov; za kurjenje je treba več kalorij, več medu. Slabiči po navadi pomladi niti ne dočakajo. V večini primerov so slabiči odraz slabega čebelarjenja.

Vznemirjene so tudi družine, katerim pozimi odmre matica. Zato zazimujmo le družine z mladimi maticami.

Prezgodnje zaleganje matic je družinam v pogubo.

Družina porabi več hrane in se hitreje izčrpa tudi tedaj, če začne matica prezgodaj zalegati. Po navadi začno v naših krajih zalegati matice konec januarja. V minuli zimi je bilo mogoče najti v panjih zalego že od decembra dalje. Že tedaj so čebele izletavale po vodo, kar je zanesljiv znak, da je matica začela zalegati. Za vzdrževanje zalege ni potrebno le mnogo vode, temveč tudi mnogo tolšč in beljakovin, ki jih med letom dobijo čebele v naravi v obliki cvetnega prahu. V zimski dobi črpajo čebele te snovi predvsem iz lastnih teles. Čebele krmilke, ki izčrpajo svoje rezervne snovi, hitreje opešajo in predčasno odmro. Ko krmijo zalego, se izdatneje hranijo z medom in cvetnim prahom, ki je primešan medu in ki ga najdejo posebej v obnožinskih celicah. Prezgodnje zaleganje, združeno s povečano porabo hrane — ima za posledico, da družine predčasno oslabijo in ustvarjajo ugodnejše pogoje za razvoj griže. Prezgodnje zaleganje je lastnost italijanske pasme. Zato je treba pri našem selekcijskem delu take matice izločiti. Ko je letos znova pritisnila v februarju huda zima, so čebele izletavale po vodo in na trebljenje ter seveda po večini obtičale v snegu.

Hud mraz odnosno dolga brezizletna doba je bila značilna za zimo 1946-47. Od 20. do 22. novembra 1946 do 9. marca 1947 v večini nižinskih krajev Slovenije zaradi snega in megle ni bilo izletnega dneva. V mnogih krajih ni bilo izleta 97 dni, ponekod pa celo 107 dni. Zima je bila vlažna in zelo meglena. Tudi pozimi 1951-52 v mnogih krajih niso imele čebele okrog 100 dni možnosti za trebljenje. Opravile so ga šele od 20. do 22. februarja. 14. marca 1947 je bilo v ljubljanski kotlini še okrog četr metra snega, 21. marca pa še 15 do 20 cm. V letošnji pozni zimi v februarju je mraz zalotil družine pri zaleganju. Bilo je treba ogrevati zalego na 35° C, ko je vladala zunaj temperatura -10° C. To je prizadelo posebno slabiče. Posledica prekomerne porabe kuriva je bila prenatrpanost želodčkov z neprebavljivimi snovmi — griža in lakota. Čebelarji, ki štedijo ob nepravem času, so vedno prizadeti. (Dalje prihodnjič.)

Mesečna navodila

Mesec oktober je za čebele čas počitka. Ob gorkih sončnih dneh sicer še pridno izletavajo, a narava jim ne nudi več nektarja, kvečjemu še nekaj obnožine na poznih jesenskih cvetlicah, dokler tudi teh ne popari slana.

Čebele so si sedaj že uredile svoja zimska gnezda. Zato bi bilo vsako poseganje v njihovo ureditev škodljivo. To pri kranjičih niti ni mogoče, ampak le v panjih s premakljivim satjem. S krmljenjem za zimsko zalogo je tako rekoč zadnje delo pri čebelah končano. Ob toplih dnevih je treba spraviti v red še čebelnjak, tako da potem, ko nastopi mraz in se družine stisnejo v zimsko gručo, ni treba več hoditi vanj ter s štokljanjem vznemirjati čebele.

Najprej pospravimo pitalnike in steklenice za krmljenje, jih lepo očistimo ostankov sladkorja in medu, kajti v premalo čisti posodi se pri spoladanskem krmljenju hrana kaj rada skisa. Skisana hrana pa seveda zelo škoduje čebelam. Pregledati je treba tudi zalogo satja in vse staro črno satje, satje z mnogo trotovine izrezati iz okvirov. Kdor kuha voščine sam in sam dela satnice iz pridobljenega voska, ima sedaj najlepšo priložnost za to. Kdor pa tega sam ne dela, naj stisne po tri sate med dvema deskama v trdne plošče. Takih plošč se voščeni molji navadno ne lotijo. Zato jih tudi ni treba žveplati in zapirati v omaro, pač pa moramo paziti, da jih ne izvohajo miši. Če so okviri, iz katerih smo izrezali sate, še uporabni, jih moramo temeljito ostrgati. Očistimo tudi vse orodje in, če le mogoče, celo desinficiramo. Nazadnje pospravimo še čebelnjak in postavimo vsako stvar na določeno mesto. Čist in vzorno pospravljen čebelnjak je spričevalo pravega čebelarja.

Vsa zimska ročna dela, ki spadajo že v pripravo na prihodnjo čebelarško sezono, opravimo doma v stanovanju. Vsako tako delo v čebelnjaku bi bilo sedaj in v naslednjih mesecih občutno motenje čebel pri zimskem počitku. Take motnje povzročajo večjo porabo hrane, a preobilno uživanje hrane hitro napolni želodčke in čreva čebel ter končno dovede do griže. Griža pa je že nešteto družin zdesetkala in tudi uničila.

Da se miši ne bodo skušale vtihotapiti v panje ali drugače vznemirjati čebel, jim že sedaj nastavimo strupa in mišolovke. Da preprečimo vstop v panje malim rovkam, ki sicer niso glodalci, ampak jedo samo žuželke, zadostuje, da pritrdimo ob žrelih panjev pločevinaste zaporice z grabljicami. Tudi nekatere ptice, kot n. pr. sinice in žolne, se radi lotijo pozimi čebel, če jim primanjkuje hrane. Posebno žolne in detli se kaj kmalu naučijo, kako jih je treba zvabiti iz panja. Po panju kljujejo tako dolgo, dokler se ne prikaže na bradi kaka radovednica, ki jo potem z veliko slastjo požrejo. Ako se navadijo na to razbojniško opravilo, napravijo lahko v čebelnjaku mnogo škode. Napačno bi bilo, če bi sicer koristne ptice streljali ali drugače uničevali. Zadostuje, da obesimo na drevesa v bližini čebelnjaka kake barvane trakove ali pločevino, ki ob najmanjšem vetru žvenketa, za sinice pa na pol obrane kosti ali krmilne pogače, da se na njih zadržujejo. Potem prav gotovo ne silijo k panjem in pustijo čebele pri miru. Da nam sončni žarki

ne izvabijo čebel prezgodaj iz panjev, zasenčimo žrela, ali pa verando sploh zapremo. Prezimovanje pri zaprtem žrelu je prikladno samo za čebelarja, ki lahko vsak čas nadzira svoj čebelnjak, tako da lahko takoj odpre žrela, kakor hitro je dovolj toplo.

K važnim ukrepom za dobro prezimovanje spada tudi dobra odeja. Toplo odeta družina bo mnogo manj trpela zaradi menjajoče se temperature in vremena, bo zato porabila manj hrane in tako laže in dalje vzdržala v panju. Previdni pa moramo biti v toplejših zimah. Če bi tedaj družine preveč odeli, bi lahko izzvali prezgodnje zaleganje ali povzročili, da bi matica sploh ne prenehala zalegati.

Družine zapažimo takole: V medišča nad matične rešetke položimo slamnate blazine ali vreče, napolnjene s suhim mahom, senom, plevami itd. Tudi zadaj za okenea postavimo take slamnice ali vreče. Časopisni papir se ne obnese, ker ne prepušča vlage. Ker so AZ-panji in kranjiči zloženi v skladanice, ni treba vsakega posebej odeti od strani, pač pa moramo paziti, da so čim tesneje primaknjeni drug k drugemu in da ne nastajajo med njimi reže. Če bi se takim režam ne mogli izogniti, jih zamašimo s papirjem ali cunjami. Le panje na krajni levi in desni zavarujemo posebej tako, da natlačimo med njih zunanjo steno in steno čebelnjaka papir, otavo ali kaj podobnega. Pozabiti ne smemo tudi na spodnjo vrsto panjev. Ležati morajo na dobri podlagi, tako da so zavarovani pred vlago, mrazom in pred mišmi. Najbolj je izpostavljena mrazu in ostalim vremenskim neprilikam čelna stran panjev. Ako zaslonimo pročelje čebelnjaka s posebno steno ali obesimo spredaj strešno lepenko, zavarujemo skupno vse panje pred dežjem in sončnimi žarki. Te zaslone moramo seveda takoj odstraniti, če pričakujemo izlet. Kdor svoje čebele dobro zavaruje proti mrazu in tudi drugače skrbi, da jih nič ne moti med zimskim počitkom, je storil vse za dobro prezimovanje in varčevanje hrane.

Končno ne smemo pozabiti rešiti čebele krpļev, ki bi jih lahko pozimi nadlegovali. Najlaže jih preženemo s čebel s tobakovim dimom. Čebele močno pokadimo in panj zapremo, čez nekaj časa pa izvlečemo podstavljeni papir ter vse omamljene krpļe s papirjem vred sežgemo. Mnogo bolj učinkovito sredstvo je seveda naftalin. Tega natrosimo na papir, ki ga potisnemo pod sate ušivega panja. Z naftalinom pa ne smemo šariti preveč na debelo, ker bi z njim lahko omamili tudi čebele.

Mesec oktober je zelo prikladen za sajenje raznih dreves in drugih rastlin. Izberemo samo take vrste, ki ne nudijo zgolj enostransko korist, temveč pogrnejo mizo tudi za čebele.

Končno pregledamo še zapiske o posameznih družinah, jih preštudiramo in primerjamo med seboj, da tako ugotovimo vrednost družin. Na podlagi teh zapiskov si napravimo načrt za čebelarjenje v prihodnjem letu, ako tega že nismo napravili v avgustu. Seveda pregledamo tudi dohodke in izdatke, skratka: sestavimo bilanco, ki naj nam pokaže, kako smo gospodarili v preteklem letu.

Pri vsem tem se zavedajmo, da je med ne samo slaščica nego res dobra in okrepevalna hrana za odrasle in otroke. O tem prepričajmo naše odjemalce, da bo znal sleherni človek ceniti vrednost pristnega čebeljega medu.

(Dalje prihodnjič.)

Čebelarske opazovalnice v avgustu

Bežen pogled na tabelo nam pove, da je bil avgust v splošnem suh in vroč. Bilo je le 7 in pol deževnih dni. Največ dežja je padlo po Gorenjskem, v ljubljanski okolici in v novomeškem okraju, kar je ugodno vplivalo na rast in medenje ajde. Ker je dež namočil zemljo v drugi tretjini meseca, je začela ajda mediti šele po 20. avgustu. V krškem okraju in po Štajerskem je ajda popolnoma odpovedala. Uničila jo je suša. Če čebelarji ne bodo prejeli krmilnega sladkorja, bo to usodno vplivalo na čebelje družine. Združevanje bo nujno potrebno. Opazovalnice Črmošnjice, Kalce in Žerovnica poročajo, da je po tamkajšnjih bližnjih gozdovih v višjih legah začela v začetku avgusta mediti hoja. Povprečni donos je bil v avgustu 324 dkg, kar je globoko pod normalo. Najvišjo toplino 40° C izkazuje opazovalnica Renče, najnižjo 8° C pa Selnica ob Dravi. Sonce je sijalo povprečno 268 ur. Ker zaradi vročine in suše tudi paše na otavi ni bilo, pripominjajo mnogi opazovalci, da takega avgusta ne pomnijo.

Preddvor: Vse leto je bilo zelo slabo. V ajdi so pa le dobile čebele pičlo zimsko zalogo.

Opazovalnice v avgustu	Donos ali poraba v			Skupno pridobil ali porabil dkg	Sred. mes. toplina	Dnevi		Sončni sij v urah
	I.	II	III			izletni	deževni	
	mesečni tretjini/dkg							
Breg — Tržič	—	+ 30	+ 530	+560	20,7	29	19	245
Preddvor	— 40	+ 80	+ 825	+865	19,—	31	11	220
Virmaše	— 20	+ 45	+ 430	+455	20,3	31	12	268
Dražgoše	— 40	— 10	+ 10	— 40	20,—	30	11	227
Tinjan	— 130	+ 80	+ 50	—	24,—	31	3	366
Moščen. Draga	— 160	— 50	+ 130	— 80	22,7	31	5	289
Renče	— 35	— 30	+ 30	— 35	26,3	31	4	350
Brest	+ 570	+ 330	+ 285	+11.85	—	28	10	216
Kalce	+ 330	+ 320	—	+650	—	27	6	194
Žerovnica	+ 140	+ 35	— 110	+ 65	21,5	30	6	284
Livold	— 10	+ 280	—	+270	22,5	29	2	337
Črmošnjice	+ 575	+ 155	+ 865	+1595	—	28	6	—
Krka	— 120	+ 220	+ 405	+505	—	31	8	270
Novo mesto	+ 35	— 5	+ 820	+850	23,—	31	9	310
Grm - Miklarj	— 160	+ 295	+ 1600	+1735	20,3	31	5	—
Dragatuš	— 165	— 165	+ 105	—225	—	31	3	—
Dobova	— 50	— 25	— 80	—155	22,5	30	6	288
Selnica ob Dravi	— 110	— 80	+ 60	—130	21,2	31	10	188
Sv. Lovrenc na Poh.	— 60	— 75	— 10	—145	—	31	4	252
Sv. Lovrenc na Dr. p.	— 80	— 25	+ 95	— 10	22,—	31	7	286
Donačka gora	—	—	—	—	21,8	31	9	169
Bučkovci	+ 15	— 40	— 30	— 55	21,—	31	10	363
Cezanjevci	— 10	— 40	—	— 50	—	31	10	250
Pristava	— 40	— 55	— 45	—140	—	31	7	238
Prosenjakovci	— 60	— 140	— 20	—220	21,3	31	10	296
Lendava	—	—	—	—	—	31	9	254
Povprečki	—	—	—	— 324	21,1	30	7,5	268

MALI KRUHEK

Panjske končnice na razstavi jugoslovanske ljudske umetnosti v Parizu. »Po dveh letih potovanja po Evropi, od Züricha do Haaga, preko Londona in Osla, je razstava jugoslovanske folklorne prispela v Pariz kakor praznično odet spreved«. Tako začenja poročevalec francoskega dnevnika »Monde« svojo oceno o razstavi jugoslovanske ljudske umetnosti, ki je bila letošnjo pomlad odprta v Parizu.

Francoski ocenjevalci so si bili edini v tem, da se jugoslovanska razstava odlikuje po velikem bogastvu in nenavadni raznolikosti razstavljenega gradiva. Sredi vsega živopisanega vrveža ljudskih noš, oblačil, preprog, vezenin, čipk, kovinskih izdelkov, keramike, rezbarij, pisanje in semanjih kruhkov pa so vsi ocenjevalci skoraj brez izjeme posvetili največ pozornosti in določili posebno častno mesto panjskim končnicam. Ta nenavadna zvrst ljudskega slikarstva, ki se je tako bohotno razvila na Slovenskem v 19. stoletju in ki je drugod po svetu ne poznajo, jih ni pritegnila samo zaradi svoje izvirnosti, ampak še bolj zaradi svojega pristnega ljudskega duha, zaradi svoje žive slikovitosti in skoraj otipljive nazornosti, polne drastičnih domislekov in sočnega humorja, in slednjič zaradi svojega otroško-prisrčnega, iskreno naivnega stila. Toda pustimo rajši besedo francoskim ocenjevalcem samim.

»Poleg tkanin, preprog in oblačil,« pravi Benjamin Peret, kritik znanega tednika »Arts«, »moram opozoriti tudi na majhno skupino zelo privlačnih slikarskih manifestacij; to so poslikane deščice pri vходу v panj, iz katerih često udarja na dan humor z veliko svežino.« V »Figaro-littéraire« pojasnjuje Bernard Champigneulle doslej neznano zvrst ljudskega slikarstva tako-le: »Zato, da čebele spoznajo, kje je vhod v panj, so panji okrašeni s poslikanimi deščicami, ki so jih navdahnile ljudske pravljice. Te slike, polne zelo žive domiselnosti, so označene z letnicami iz konca

19. stoletja.« Tudi P. M. Grand v »Mondu« omenja posebej »zabavno zbirko deščice za panje« in pravi: »Na malih poslikanih deskah vidimo zelo naivne podobe z živalmi iz basni, s srditimi vojščaki, starimi junaki, svetimi patroni ali hudobnimi peklenščki, in vse to v najbolj naivnem stilu.« Jean Bouret pa dodaja v »France-Tireuru«: »Izredno dragocenost in kvaliteto, kakršna je redka, pa predstavljajo te poslikane in okrašene deščice, ki služijo čebelarom...« Kritik marseillskega »Provencala« je mnenja, da »neprekosljive panjske končnice skupaj z rezbarskimi izdelki bosanskih pastirjev in s srbskimi in črnogorskimi preslicami »prinašajo človeški civilizaciji in umetnosti izredno izviren prispevek.« O panjskih končnicah sodi isti kritik, da bi »zar služile posebno študijo zaradi svoje demonološke zanimivosti in svoje ezoteričnosti. Tudi kritik V. v reviji »Actualité artistique internationale« se posebej ustavlja pri panjskih končnicah in piše: »...z živimi barvami okrašene deščice, pritrjene nad vhodom v panj, predstavljajo enega izmed najbogatejših izrazov ljudskega podobarstva. Kot v zanosnem srednjeveškem ljudskem ustvarjanju na Zapadu najdemo tudi tu pregovore, religiozne ali ljudske motive...« Za zaključek naj navedem še sodbo kritika v tedniku »Nouvelles littéraires«, ki piše: »(Na tej razstavi) smo prav posebno uživali pri nekaterih malih slikah, ki so bile dolgo časa v navadi pri kmetih v Sloveniji in ki so z njimi krasili panjske končnice; to so neprekosljive, čudovite stvari, polne čustva in duhovitosti.«

Če se zamislimo nad izrednim uspehom, ki so ga pri francoskih poznavalcih imele naše panjske končnice, si moramo zastaviti sledeče vprašanje: ali ne bi kazalo še izpopolniti in povečati zbirke panjskih končnic, ki že obstoje pri nas, in zbrati tudi tiste panjske končnice, ki se še v veliki meri, odkar so stari panji — kranjci; šli iz rabe, valjajo po naših kmečkih podstrešjih in skednjih, ne da bi

kdo poznal in cenil njihovo vrednost? In, ali ne bi bilo prav, če bi naši založniki svojo lepo pobudo, ki so jo dali z izdajo Kosove in Jakčeve umetniške mape, razširili tudi na to področje slovenskega umetniškega ustvarjanja in pripravili album naj-ljših panjskih končnic v barvah s primernim uvodom in tolmačem v več jezikih, ki bi našemu in tujemu človeku pokazal, kakšne lepote in dragocenosti se skrivajo v bogati, a še vedno premalo poznani in ne dovolj cenjeni umetniški tradiciji slovenskega naroda?

(Po D. Janču iz »Naših razgledov«.)

Brez čebel ni sadja. Ta izrek je sicer star, preizkušen in splošno priznan, vendar ga naši sadjarji ne upoštevajo. Celotno sadjarski strokovnjaki ga v svoji veliki vnemi kaj radi prezro, zlasti v zgodnji pomladi, ko se pripravljajo na boj proti sadnim škodljivcem. Pred očmi jim je samo ogrožena sadna letina, vse drugo jih ne zanima mnogo. Toda drevje da pogosto kljub obilnemu in večkratnemu škropljenju jeseni ni slab in ničel pridelok. Šele znanstveniki so z natančnimi preiskavami dognali pravi vzrok tega nedostatka in poučili sadjarje, da so s škropljenjem ob nepravem času morali svoje najzvestejše sodelavke, oprashačevalke cvetja — čebele, ki zaradi tega niso mogle opraviti svojega poslanstva.

Mnogi sadjarji pa tega še danes nočejo uvideti in razumeti. Čebelarji moramo zato posebno sedaj, ko pričenjajo tudi pri nas s širokopoteznim in sistematičnim škropljenjem sadnega drevja, zopet in zopet opozarjati svoje sosede sadjarje na stari izrek, da brez čebel ni sadja. Povejmo vsakemu, da čebela tisto kapljico medecne, ki jo posrka iz cveta, sadjarju desetero preplača. Saj so ravno čebele, ki združno prezimijo v velikem številu, po svojem številu in stalnosti obiskovanja istovrstnih cvetov najzanesljivejše prenašalke cvetnega prahu na sadnih kulturah v zgodnji pomladi, ko še ni čmrljev in ostalih žuželk, ki deloma tudi opravljajo posel oprashačevanja. Dr. Karel Freudenstein trdi, da se mora nemško kmetijsko gospodarstvo za 75 odstotkov vsakoletnega sadnega pridel-

ka zahvaliti izključno čebelam. Podobnega mnenja so poleg Dr. Zandra tudi vsi ostali prirodoslovci, ki so se kdaj ukvarjali s tem vprašanjem. V primeri s pravkar povedanim, je direktna korist, ki jo ima od čebel čebelar pravzaprav malenkostna.

Na to dejstvo naj pomisli sadjar jeseni, ko spravlja polne košare lepega sadja v svoje shrambe; spomni pa naj se tega tudi spomladi, ko privleče iz ropotarnice sadno škropilnico, in pripravlja brozgo, s katero namerava uničevati nadležni mrčes. Zlasti tedaj naj ne pozabi, da lahko poškopri sadno drevje tudi tako, da ne ogroža svojih zaveznice — čebel.

Deel.

Zdravilnost medu. Dr. F. Rattner poroča v listu »Oesterr. Imker« o zdravilnem delovanju medu pri boleznih srca. Za tako zdravljenje se posebno zavzema slavni specialist za srčne bolezni prof. Koch, ki opozarja na medeni preparat M₂ tvrdke Woelm. Shranjen je v ampulah. Zdravnik ga vbrizga v žile dovodnice. Preparat je mogoče dobiti v vseh lekarnah v Nemčiji in na Francoskem. B. Kamenecki je o tem preparatu priobčil poučne članke v »Revue Française d'Apiculture« in pravi, da se more preparat uspešno uporabljati tudi pri nepravilnem krvnem obtoku, proti slabokrvnosti in oslabelosti zaradi nalezljivih bolezni. Uporabljajo ga tudi, če se kdo zastrupi pri uživanju hrane in pri kožnih boleznih. Izpuščaji in srbečica izginejo že po drugi injekciji. V naših lekarnah tega preparata vsaj sedaj še ni dobiti.

Grenlandija je ugodna dežela za čebelarstvo. Tako je ugotovil P. Wolther v danskem čebelarskem listu Tidsskrift for Biavl. Poslal je v južnozahodno Grenlandijo dve čebelji družini. Ena je nabrala 25 kg, a druga celo 30 kg medu. V našem listu smo že pisali, da so Rusi postavili v pašo več panjev čebel na polotok Kola. Čebelje družine so nabrale na dan 4 do 8 kg medu. Kljub kratkemu poletju je torej na severu dovolj paše za čebele, kako pa bi družine tamkaj prezimile, je seveda drugo vprašanje.

NAŠA ORGANIZACIJA

Čebelarska gospodarstva

SKLEP O USTANOVITVI ČEBELARSKIH GOSPODARSTEV ZVEZE ČEBELARSKIH DRUŠTEV ZA SLOVENIJO

Zaradi vsestranskega razvoja čebelarstva in posebno smotrnega izkoriščanja paš v Sloveniji in v drugih republikah je upravni odbor Zveze čebelarskih društev za Slovenijo sklenil:

1. V okviru gospodarskega udejstvovanja Zveze čebelarskih društev za Slovenijo se ustanove čebelarska gospodarstva (ČE-GO) kot posebne gospodarske enote.

2. Čebelarska gospodarstva se od dajajo v zakup.

3. Za izvedbo teh poslov odobrava upravni odbor Zveze čebelarskih društev za Slovenijo 4 milijone dinarjev.

4. Predsedstvo Zveze čebelarskih društev za Slovenijo naj sestavi poseben pravilnik o celokupnem poslovanju čebelarskih gospodarstev.

Ljubljana, 1. oktobra 1952.

Predsednik Zveze čebelarskih društev za Slovenijo

Maks Krmelj, l. r.

Tajnik Zveze čebelarskih društev za Slovenijo:

Stane Mihelič, l. r.

PRAVILNIK O UPRAVLJANJU ČEBELARSKIH GOSPODARSTEV

Predsedstvo Zveze čebelarskih društev za Slovenijo izdaja na podlagi sklepa upravnega odbora Zveze čebelarskih društev za Slovenijo o ustanovitvi čebelarskih gospodarstev (ČE-GO) tale

pravilnik:

1. Čebelarska gospodarstva (v nadaljnjem tekstu ČE-GO) so posebne gospodarske enote, ki jih organizira Zveza čebelarskih društev za Slovenijo v okviru svojega udejstvovanja po svojih pravilih. Ta gospodarstva imajo namen pospeševati mo-

derno čebelarstvo bodisi s produciranjem medu ali voska, bodisi s kako drugo dejavnostjo doma ali v tuzemstvu, ki je v posredni ali neposredni zvezi s čebelarstvom.

2. Posamezna gospodarstva osnuje predsedstvo Zveze čebelarskih društev za Slovenijo tako, da določi osnovni predmet udejstvovanja, organizira potrebna investicijska sredstva in potreben kredit za poslovanje ter sklene pogodbo o zakupu bodisi z eno osebo ali s kolektivom več oseb.

3. Kdor želi postati zakupnik, mora:

a) vložiti pri Zvezi čebelarskih društev za Slovenijo prošnjo za podelitev pravice zakupnika ČE-GO. V prošnji mora navesti osebne podatke in podatke o dotedanem čebelarjenju.

b) izpolniti vprašalno polo,

c) predložiti izčrpen življenjepis.

d) predložiti perspektivni načrt svojega dela kot zakupnik ČE-GO,

e) podpisati pogodbo o prevzemu zakupa.

4. Zveza čebelarskih društev za Slovenijo mora voditi posebno skrb, da podeli zakup ČE-GO samo osebam s strokovno, politično in moralno kvalifikacijo, ki bodo dostojno zastopali Zvezo čebelarskih društev za Slovenijo kot zakupniki ČE-GO. Za ugotovitev strokovnega znanja mora kandidat, ki hoče postati zakupnik, napraviti pred posebno komisijo teoretičen in praktičen čebelarski izpit.

5. Pogodba o zakupu vsebuje:

a) dogovor da zakupnik prevzame v samostojno vodstvo in upravljanje določeno število panjev, ki jih bo oskrboval, upravljal in vodil kot dober gospodar.

b) dogovor, da bo zakupnik imel pravico neomejeno razvijati čebelarstvo ali drugo gospodarsko dejavnost, ki je v posredni ali neposredni zvezi s čebelarstvom.

c) višino investirane vrednosti ČE-GO ter natančen popis prevzete imo-

vine, kakor tudi obveznosti zakupnika o zavarovanju imovine.

č) dogovor, da bo vodila Zveza čebelarских društev za Slovenijo finančno knjigovodstvo ČE-GO pod posebnim kontom, s katerim razpolaga zakupnik načeloma samostojno.

d) določitev finančnih fondov ČE-GO, način njihovega ustvarjanja in uporabljanja (rezervni fond, kreditiranje ob objektivno slabih letinah).

e) dogovor, da bo zakupnik redno zapisoval vsa izvršena opravila pri čebelah po predpisanem načinu v tako imenovani čebelarški dnevnik.

f) trajanje zakupa.

g) določitev raziščišča za spore.

h) ugotovitev, da se smatrajo vsi nadaljnji členi smiselno kot del pogodbe o zakupu.

6. Redno investiranje v ČE-GO se načelno omejuje na najmanj 30 panjev (1 čebelnjak), za prevoznike čebel pa na najmanj 60 panjev (2 čebelnjaka).

7. Investirani material se knjiži kot osnovno sredstvo ČE-GO v knjigovodstvu posameznega ČE-GO.

8. Zakupnik ČE-GO mora imeti evidenco inventarja ČE-GO. Evidenco inventarja vodi tudi Zveza čebelarских društev za Slovenijo.

9. O dohodkih in izdatkih, ki jih ne izvrši zakupnik preko svojega knjigovodskega inventarja, vodi tudi Zveza čebelarских društev za Slovenijo.

10. Čisti dohodek se dobi po odbitku režijskih stroškov od kosmatega dohodka. Ta čisti dohodek se razdeli: 60 odstotkov čebelarju - zakupniku kot njegov čisti zaslužek in

40 odstotkov Zvezi čebelarских društev za Slovenijo.

11. Čebelar - zakupnik lahko samostojno razpolaga s sredstvi svojega ČE-GO za potrebe svojega ČE-GO. Če gospodarska sekcija ugotovi ne-realno in pretirano črpanje teh sredstev, ima pravico do uvedbe zapore nad svobodnim izkoriščanjem sredstev. Zakupnik mora v takem primeru vsak izdatek utemeljiti in šele po odobritvi Zveze dvigniti potrebni denar.

12. Plače, socialno zavarovanje, davki, akumulacije in druge dajatve obremenjujejo režijo ČE-GO.

13. Pogodbe o zakupu ČE-GO se sklenejo za neomejeno dobo. Zveza lahko odpove pogodbeno razmerje samo iz zakonitih razlogov. Zakupnik lahko odpove samo letno in sicer ob zaključku letne sezone. Odpovedi se sprejemajo od 1. do 15. septembra vsako leto. Zakupnik je dolžan izpolniti pogoje, ki se zahtevajo pri odpovedi.

14. Zakupnik lahko razdere pogodbeno razmerje le v naslednjih primerih:

a) da preda čebelarstvo z istim stanjem družin, kot jih je imel ob prevzemu.

b) da je do časa odpovedi amortiziral vrednost čebelarstva, izračunano z 10 odstotnim letnim odpisom od prvotne vrednosti čebelarstva.

c) da je pridobil zvezi 25 odstotkov od vloženih sredstev čistega dohodka.

15. Zavarovalnine, ki bi jih izplačal DOZ, prejme Zveza čebelarских društev za Slovenijo. Če želi zakupnik, da se mu oškodovana zavarovana imovina vrne, jo Zveza znova investira.

16. V primeru združevanja družin in s tem v zvezi zmanjševanja čebelarskega gospodarstva, se ne more zmanjšati investiranja vsota. Povečanje družin in razširjenje zakupa se smatra za rezultat dela in se povečane družine odkupijo. Ako ostanejo te družine pri zakupniku, se za njihovo vrednost povečajo investirana sredstva (osnovna).

17. Zakupniki ČE-GO uživajo prednost pri nakupu in prodaji ter drugih uslugah. Nakupujejo načeloma po nabavnih cenah, povišanih za 3 odstotke marže, prodajajo pa svoje pridelke po prodajnih cenah, znižanih za 3 odstotke popusta. Prioriteto odkupa ima Zveza, ki pa ne sme biti nižji ponudnik. Ako Zveza odkloni nakup, lahko zakupnik proda svoj proizvod drugam, vendar ne dražje, kot ga je ponudil Zvezi.

18. Čebelar - zakupnik lahko zadrži za svoje privatno čebelarjenje največ 6 AŽ panjev ali njim ustrezajoče število panjev drugih tipov.

19. ČE-GO lahko prevzame tudi več čebelarjev - zakupnikov. Pravice in dolžnosti zakupnika prevzamejo kolektivno. Razdelitev 60 odstotne ude-

ležbe pri čistem dohodku ČE-GO se izvrši po principu, ki ga morajo fiksirati v pogodbi o zakupu.

Vsak član kolektiva je za nepravilnosti individualno odgovoren. Isti čebelar - zakupnik je lahko istočasno zakupnik svojega ČE-GO in član kolektivnega zakupa ČE-GO.

20. Zveza čebelarских društev nadzoruje delovanje ČE-GO in daje potrebna navodila.

21. Podatki o delu in razvoju ČE-GO se smatrajo za poslovne tajnosti.

Smrt fašizmu — svobodo narodu!

Ljubljana, 1. oktobra 1952.

Predsednik Zveze čebelarских društev za Slovenijo:

Maks Krmelj, l. r.

Tajnik Zveze čebelarских društev za Slovenijo:

Mihelič Stane, l. r.

PRIPOMBE K PRAVILNIKU O UPRAVLJANJU ČE-GO

Na zadnjem zasedanju upravnega odbora Zveze čebelarских društev za Slovenijo je bil sprejet važen in za nadaljnji razvoj čebelarstva v Sloveniji odločilen sklep, da se osnujejo čebelarska gospodarstva kot posebni čebelarski obrati Zveze. Ta čebelarska gospodarstva (skrajšano ČE-GO) predstavljajo v čebelarskem udejstvanju poseben pojav in preokretnico tako v načinu čebelarjenja kot v družbeni vlogi novega tipa čebelarja. Zato je potrebno spregovoriti o tem nekaj besed.

Odveč bi bilo razpravljati o dosežanjem načinu čebelarjenja, ker ga večina pozna. Pogoji, v katerih smo čebelarili doslej, niso nudili možnosti za kak večji razmah v tej panogi. Vsi vemo, da je čebelarstvo celo obtičalo na svoji poti in marsikje nazadovalo. Samo redki posamezniki, zlasti prevaževalci, so skrbeli za smotrno izkoriščanje raznih pasišč in uvajali boljše načine dela. Po drugi strani pa tudi vemo, da so nas v čebelarstvu mnogi narodi prehiteli kljub temu da imamo v Jugoslaviji mnogo paš, ki se vrste druga za drugo preko vse čebelarske sezone. Če še upoštevamo, da so paše v Jugoslaviji

mnogokrat zelo izdatne, vidimo, da razmaha v čebelarstvu ne ovirajo prirodni pogoji. Že nekdanja Avstrija je ugotovila izredne občasne donose v Dalmaciji in Vojvodini, neki ameriški raziskovalec pa je izjavil, da je Dalmacija glede čebelje paše »jugoslovanski Eldorado«. Ovire torej niso objektivnega, temveč subjektivnega značaja. Na splošno bi jih mogli opredeliti takole:

a) Čebelar je po dosedanjem načinu lahko opravljal omejeno število panjev. Redkokateri je imel 40–60 panjev.

b) Delo pri prevozi, torej pri hitrem premeščanju čebeljih družin s paše na pašo je bilo čebelarju onemogočeno zaradi pomanjkanja časa, donosa, zaradi velikih stroškov, ki so jih zahtevali prevozi, in drugih podobnih nevedčnosti.

c) Čebelar dostikrat ravno takrat ni imel dovolj denarja, ko bi bilo treba prevažati. Ako upoštevamo še to, da je prevažanje marsikdaj zelo tvegano podjetje, ni nič čudnega, da je marsikdo opustil prevoz.

d) Progresivnost in pretiranost obdavčenja je povzročalo, da čebelar ni upal širiti in povečavati svojega čebelarstva.

Vsi ti razlogi in verjetno še drugi nas karakterizirajo kot drobne in desorganizirane proizvajalce.

Da bi tudi v čebelarstvu napravili korak naprej, je predsedstvo Zveze po večmesečnih razpravah in razglabljanjih predložilo upravnemu odboru sklep o ustanovitvi čebelarskih gospodarstev Zveze. Ta gospodarstva naj bi bila gospodarski obrati Zveze. Prvenstveno naj bi se ukvarjala s čebelarjenjem in imela analogno nalogo kot čebelarski obrati pri državnih posestvih ali zadrugah. Iz prakse pa vemo, da so čebelarji na državnih posestvih in pri zadrugah precej klavirno opravljali svojo službo, tako da so se čebelarstva izkazala kot nerentabilna in so jih morali marsikje opustiti, drugod pa jih sploh niso uvedli v svoj program dela. Usoden vpliv je imelo morda pri tem tudi dejstvo, da so imeli državni in združni čebelarji še svoje privatno čebelarstvo, za katerega so mnogo bolj skrbeli kot za državno ali združno.

Pri Zvezinjh čebelarstvih pa smo ustvarili sistem, ki bo do najvišje mere dvigal interes čebelarja, dvigal njegovo iniciativo, požrtvovalnost in delavnost. Sprejeto je bilo namreč načelo, da vodja čebelarskega gospodarstva ne bo plačan v mesečno plačo ali honorarjem, temveč s 60 odstotki čistega dobička. Ker bo torej več kot polovica čistega donosa ostalo čebelarju, je razumljivo, da bo čebele dobro opravljajal in se izogibal površnosti. Ker smo nadalje sklenili, da kot privatnik ne more več čebelariti, bo vsa njegova strokovna sposobnost usmerjena v čim večji uspeh čebelarstva pod njegovim vodstvom. V danih okoliščinah se je Zveza odločila, da se vodja ČE-GO imenuje zakupnik, ker dobi določeno gospodarstvo v samostojno upravljanje. To je eden zmed osnovnih principov čebelarskih gospodarstev Zveze.

Zveza je tudi stala na stališču, da morajo ČE-GO postati poseben vir dohodkov Zveze. Če upoštevamo, da bodo ti obratni res vzorni, kar naj bi jamčili v prvi vrsti ljudje, ki jih bodo vodili, potem lahko pričakujemo v nekaj letih amortizacijo vložnih sredstev, a tudi uresničitev te naloge.

Najvažnejše vprašanje pa je pri tem, kdo bo vodil nove obrate Zveze. Zveza namreč zaupa precejšen del svojega premoženja v upravo čebelarju. Ali bo imela vedno tako srečno roko, da bo sklenila pogodbo o zakupu z ljudmi, ki zaupanje tudi zaslужijo? Paziti bo torej treba, da dobe tako gospodarstvo v zakup le ljudje, ki imajo potrebne strokovne, moralne in politične kvalifikacije.

Jasno je tudi, da bo Zveza pri uvajanju modernega načina čebelarjenja, pri znanstvenih raziskovanjih in podobnih nalogah, prvenstveno uporabljala ČE-GO. Če bi te naloge predstavljale za ČE-GO stroške ali izgubo, jih bo morala Zveza seveda plačati.

Bistvena določila bo Zveza fiksirala s pogodbo, ki jo bo sklenila z zakupnikom. Najvažnejša postavka pa bo, da bo zakupnik vodil zaupano gospodarstvo povsem samostojno in da se noben organ Zveze ne bo smel vtikati v njegovo poslovanje ter mu predpisovati, kako naj gospodari. Če

pa bi se ugotovilo, da ne gospodari pravilno, ali da celo zlorablja zaupani položaj, bo Zveza seveda prisiljena proti njemu nastopiti. Zveza bo imela tudi določene inspektorje, ki bodo večkrat pregledali celotno poslovanje. Tem inspektorjem bodo zakupniki dolžni dati potrebne podatke.

Vse čebelarsko gospodarstvo je zakupnik dolžan zavarovati takoj ob prevzemu. Zavarovalnina se vključi kot režijski izdatek v knjigovodstvu zakupnika. Prav tako se bodo v knjigovodstvu zakupnika vključili vsi režijski izdatki, ki se bodo v primeru slabe letine krili iz kreditov Zveze. Zveza ga bo torej knjigovodsko obremenjevala, z dohodki pa razbremenjevala, dokler ne bo izkazan čisti zaslužek. Za kasnejše primere slabih letin pa bo treba določiti, kolikšen odstotek se odvaja v rezervni fond gospodarstva. Zveza stoji na stališču, da naj bi v treh letih ustvaril zakupnik solidno rezervo v višini 60.000 dinarjev.

Pogodba o zakupu naj bi veljala za nedoločen čas. Zakupnik, ki je 10 let lepo in pravilno gospodaril, dobi za nagrado v svojo last vse gospodarstvo, ki ga je imel v zakupu. Če hoče to imovino prodati, jo mora v prvi vrsti ponuditi Zvezi, če jo Zveza kupi, lahko prejšnjemu zakupniku kupljeno čebelarstvo zopet prepusti v nadaljnje upravljanje.

Zakup lahko odpove zakupnik le ob koncu letne čebelarske sezone, to je vsako jesen od 1. do 25. septembra. Zakupa pa ne more odpovedati, če z dohodki zakupa niso bila ustvarjena v korist Zveze tale sredstva: letna amortizacija 10 odstotkov vrednosti investirane vsote, obrestovanje vložnih sredstev po 5 odstotkov in 25 odstotkov dohodka od vložnih sredstev. Zakupnik mora torej najprej izpolniti vse te pogoje in šele potem zakup opustiti. Zato naj raje pred prevzemom temeljito premisli, ali bo kos vsem nalogam, ki jih zahteva zakup. Zveza hoče na ta način preprečiti neumestno prehajanje zakupov iz ene roke v drugo roko.

Menjavanje pogojev zakupa in korekture pogodbe so možne le ob koncu sezone. Seveda pa lahko Zveza poseže vmes v primeru zakonitih raz-

logov, kot so n. pr. kriminalna dejanja, nepoštenost in podobno.

Zveza bo dala v zakup, panje in družine, čebelnjake, tehtnice (na 30 panjev 1 tehtnica), točilo, omaro za satje in stojalo za odpiranje satja. Ves ostali inventar si je dolžan preskrbeti zakupnik iz lastnih dohodkov zakupa.

Če bi hotel zakupnik razširiti svoje čebelarstvo na več sto panjev, bo nujno potreboval pomožno delovno silo. Kako si jo preskrbi, je njegova zadeva. Nameščence lahko plačuje honorarno po efektivnih urah ali mesečno. Vsi ti nameščenci pa bodo obremenjevali režijo zakupnika. Poleg tega bo zakupnik prisiljen od časa do časa najeti še druge ljudi, da

mu bodo pomagali. Ti izdatki bodo prav tako obremenjevali režijo zakupnika.

Čeprav je bilo okrog ustanovitve in poslovanja Čebelarških gospodarstev že nešteto diskusij, premišljanja in kalkulacij, ne more nihče dokončno ugotoviti, kako se bo v praksi izkazal novi način čebelarjenja. Vsi vemo, da bodo mnogi čebelarji pozdravili to revolucionarno spremembo v načinu čebelarjenja, da pa tudi takih ne bo manjkalo, ki bodo še pred rojstvom hoteli novorojenčka obsoditi in zadušiti. Zato pozivamo vse one, ki hočejo z namj pošteno sodelovati, da nas opozorijo na napake ter svoje boljše zamisli in predloge sporoče Zvezi.

P. N.

Delovanje upravnega odbora Zveze

2. seja upravnega odbora Zveze čebelarških društev za Slovenijo je bila dne 3. IX. 1952 ob 9. uri v Ljubljani.

Seje so se udeležili tov.: Arko Adolf, Belec Janko, Brezovšček Avgust, Bukovec Avgust, Cvetko Franc, Čmer Ladislav, Globokar Ivan, Grabričan Niko, Kobal Josip, Krmelj Maks, Lampe Jože, Lemut Janez, Marolt Janko, Majcen Ivan, Mihelič Stane, Močnik Peter, Namar Polde, Rojce Vlado, Tručl Ciril, Zupančič Tone.

Upravičeno je bil odsoten tov. Robida Franc.

Predsednik tov. Maks Krmelj je pozdravil navzoče in predlagal naslednji dnevni red:

1. Poročilo predsedstva Zveze o delu glede na sklepe I. seje upravnega odbora; odobritev dosedanjih sklepov predsedstva.

2. Predlogi predsedstva Zveze:
a) o ustanovitvi socialističnega čebelarškega zakupa;

b) o ustanovitvi čebelarške šole;

c) uredbe o pasičih.

3. Predlogi članov upravnega odbora.

4. Razno.
Predsednikov predlog dnevnega reda je bil soglasno sprejet.

K točki 1.: Tajnik upravnega odbora tov. Mihelič Stane je prebral zapisnik 1. seje upravnega odbora Zve-

ze in poročal, da so bili vsi sklepi izvršeni, v kolikor ni izvršitve ovirala preselitev v nove prostore.

Tov. Čmer Ladislav je pojasnil, da ČD Celje ni moglo dodeliti od svoje količine sladkorja še članom ČD Šmarje, ker ga zanje ni prejelo.

Tov. Bukovec Avgust je bil mnenja, da nas avtoklav ne bo rešil nevarnosti okužbe, pač pa bi bilo treba naziti, da dobimo v predelavo le satje zdravih čebel.

Tov. Mihelič Stane je trdil, da je poglavitna dolžnost Zveze, da strogo loči kuho voščin od izdelovanja satnje. Voščine naj bi oddajali čebelarji Zvezi v vrečah.

Tov. Arko Adolf se je s tem predlogom strinjal in predlagal, da naj bi stopili v stik s Čebelarško družino Vič, ki naj bi našla primerne prostore za kuho voska.

Upravni odbor je nato soglasno sprejel gornji predlog in odobril zapisnik 1. redne seje Zveze.

Predsedstvo ZČDS je imelo v razdobju od 1. redne seje upravnega odbora do 3. IX. 1952 štiri redne seje in več sestankov, na katerih je sklepalo o drugih važnih vprašanjih. Prav tako so imeli še posebej sestanke posamezni odseki pri Zvezi. Predsedstvo ZČDS pa v tem času ni bilo le izvrševalec naročil, ki mu jih je naložil na zadnji seji upravni odbor, ampak je skušalo biti tudi iniciator

novega načina udejstvovanja v naši Zvezi. Že iz programa druge seje je razvidno, da je hotelo predsedstvo usmeriti svoje delo tako, da bi bilo čimbolj skladno s sedanjo stopnjo socialističnega gospodarskega razvoja v naši državi.

Glede na to je bilo treba seveda misliti tudi na materialno bazo, ki bi nam tako delo omogočila. Kakor je iz kasnejšega poročila razvidno, smo po zaslugi tov. predsednja in blagajnika tako bazo tudi ustvarili.

Druga zadeva, ki je zaposlovala tako predsedstvo kakor uslužbenstvo Zveze, je bila preselitev, ki pravzaprav še do danes ni končana. Ob razlastitvi je bila naša stavba ocenjena s polovično vrednostjo stavbe, v kateri smo danes. Zveza bi morala zato doplačati za našo stavbo na Miklošičevi cesti še 3 milijone dinarjev. Upravni odbor mora danes odločiti, ali kupimo to stavbo ali pa ostanemo samo njeni polovični lastniki.

Po diskusiji, v katero so posegali posamezni člani upravnega odbora Zveze in odobravalni nakup, je bil soglasno sprejet sklep, da stavbo odkupi Zveza v celoti, predsedstvo pa naj po možnosti še poskuša doseči znižanje cene.

Po teh splošnih problemih, ki jih je reševalo predsedstvo, je tajnik poročal o posameznih sklepih, ki jih je predsedstvo sprejelo in ki naj jih odobri upravni odbor. Najvažnejši sklepi so bili naslednji:

1. Službo obveščevalnih postaj je treba najtesneje povezati z meteorološko službo. Dosedanje obveščevalno službo je treba reorganizirati in ji dodeliti potrebna finančna sredstva.

2. Čimprej je treba ustanoviti Zvezo čebelarških društev in zadrug Jugoslavije na principu, da so v odboru ZČDJ zastopane posamezne republike ne pa posamezna ČD oziroma zadruga. Naloga ZČDJ bo reševanje splošnih čebelarških problemov.

3. Zaradi slabe čebelarške letine je predsedstvo prosilo zvezno vlado za cenejši nakup sladkorja. Prve štiri vagone je že razdelilo na način, kakor je bil objavljen v časopisih in po ceni 76 din za kg, glede nadaljnjih dobav sladkorja pa se še pogajamo, a cena bo višja, okoli 108 din za kg.

Prav tako je predsedstvo skušalo najti primerna pasišča, kjer bi si čebele nabrale vsaj zimsko zalogo. Žal, vsa prizadevanja letos niso rodila večjih uspehov. Še najboljše so opravili čebelarji, ki so imeli čebele v hoji na Javorniku.

4. Odkup medu se razvija po načinu, kakor je to predlagal občni zbor Zveze: člani dobe pri prodaji akontacijo po 120 din za kg, ostanek pa najkasneje v 3 mesecih. Po kvaliteti plačujemo članom med po 190 do 220 din, medtem ko ga kupujemo od nečlanov ceneje.

Glede izvoza medu v Avstrijo je bila pogodba že sklenjena, a je bila v zadnjem času odpovedana, ker je Avstrija začasno ukinila uvoz medu.

5. Posamezna čebelarška društva, kakor tudi druge organizacije so se obračala na Zvezo zaradi podelitve raznih podpor. Predsedstvo je zavrnilo te prošnje z motivacijo, da ne moremo finančno podpirati krajevnih organizacij.

6. Zaradi naraščajočih potreb in zato, da bo mogoča kontrola dela obveščevalnih in plemenilnih postaj, je zveza kupila tritonski tovorni avtomobil in motorno kolo DKW 350 ccm.

7. Za čebelarstvo šolo bo nujno potrebna vzorna plemenilna postaja v bližini Ljubljane. Čebelarško društvo Ljubljana, kljub temu da je dobilo dotacijo od Zveze in mu je Zveza obljubila še druge ugodnosti, ni do danes napravilo nič. Zato je predsedstvo Zveze sklenilo, da zahteva dotacijo nazaj, ker bo Zveza sama zgradila in uredila plemenilno postajo v Kamniški Bistrici.

8. Predsedstvo Zveze je nastavilo za direktorja ZČDS tov. Namarja Polmeta, blagajnika ZČDS, poleg tega pa je sprejelo v službo še eno pisarniško moč in ekonomo. Povečanje dela in razširitev poslovanja sta namreč nujno to zahtevala.

9. Predsedstvo je začelo z odkupom čebel za socialistične čebelarške zakupe.

10. Za čebelarški muzej smo nakupili večje število panjskih končnic.

11. Doslej je Zveza priredila pri ČD skupno 19 predavanj;

12. »Slovenski čebelar« izhaja redno na 24 straneh in ne na 16, kot je bil sklep občnega zbora.

13. Predlog uredbe o pasiških je Zveza sestavila. Več o tem v posebni točki.

14. V mescu juliju nas je obiskal znamenit angleški čebelar Adam Kehrle, ki si je ogledal posamezna čebelarstva.

15. O drugih sklepih predsedstva bo še govor pri nadaljnjih točkah dnevnega reda. Zato jih ne navajamo v tem poročilu.

Po krajši diskusiji je upravni odbor v celoti soglasno odobril tajnikovo poročilo in sklepe predsedstva Zveze. Sprejel je še naslednje predloge:

Uprava »Slovenskega čebelarja« mora takoj začeti z izterjavanjem še zaostale naročnine za list (Belec).

Vsako društvo mora napraviti seznam čebelarških družin s člani, da bo mogla Zveza ustvariti evidenco (Čmer).

Pravočasno je treba prekalkulirati naročnino za Slovenskega čebelarja v l. 1953., da bodo mogla društva še pred občnim zborom pobrati naročnino in članarino (Arko).

Na vsakem občnem zboru čebelarških družin naj bo navzoč vsaj po en član čebelarškega društva, ki bo lahko odgovarjal na posamezna vprašanja in seznanil čebelarje s perečimi čebelarškimi vprašanji (Čmer).

Ker ni več na razpolago prvih številčk letošnjega »Slovenskega čebelarja«, lahko dobe na novo pristopivši člani lanski letnik, če ga še nimajo (Mihelič).

Tov. Namar Polde, direktor ZČDS je nato na kratko poročal o tekočih problemih, s katerimi se ukvarja ZČDS in njena gospodarska sekcija: Delo zavirajo trenutno pomanjkljivi prostori. Glede na sklepe zadnjega občnega zbora in sklepe, ki jih je danes že odobril in jih bo še odobril upravni odbor, stoji ZČDS pred velikanskimi nalogami in tudi velikimi izdatki. Nobene reči ni mogoče izpeljati brez denarja. Posrečilo se nam je dobiti denarna sredstva, treba jih bo samo porabiti preudarno, tako da bo imelo naše čebelarstvo od njih največje koristi. Sami bomo kasneje sklepali o tem in seveda prevzeli tudi odgovornost za to.

Kako odkupujemo in prodajamo med, je poročal tov. tajnik. Tov. Na-

mar je predlagal, da bi nakupovali komisijsko tudi vosek. Doslej je bilo premalo propagande za uživanje medu. Več bo treba storiti za realizacijo izvoza medu. Zveza sama bo poleg prodajalne uredila še prostore za bufet, kjer bo poleg medu prodajala tudi vsakovrstne izdelke iz medu. Letos smo v inozemstvo prodali 122 matice. Ker nismo bili sami izvozniki, so zanje dobivali devize drugi. V zalogi je še okoli 600 AZ-panjev. Zaradi prenehanja sezone smo znižali cene AZ-panjem na 2500 din, t. j. pod sedanjo lastno ceno. Ta cena bo veljala le, dokler bo zaloga trajala, kasneje pa se bo cena zopet dvignila. Opozoriti je treba članstvo na to izredno ugodnost. Tudi za panje in druge čebelarške potrebščine je treba doma in drugod napraviti večjo reklamo; sodelovati je treba na vseh razstavah.

Na koncu je tov. Namar predlagal, naj bi upravni odbor potrdil sprejeto odločbo o stimulaciji osebja, ki je bila objavljena v zadnji številki »Slovenskega čebelarja« in najem 10,5 milijona dinarjev brezobrestnega dolgoročnega kredita, ki ga bomo porabili predvsem za ustanovitev socialističnih čebelarških zakupov, reorganizacijo obveščevalnih postaj itd.

Upravni odbor je oba predloga sprejel. Prav tako je bilo odobreno računovodsko poročilo za 1. polletje.

Nato je upravni odbor prešel k 2. a) točki dnevnega reda.

Ker so vsi člani upravnega odbora dobili že hkrati z vabili prepise predloga Odločbe o ustanovitvi čebelarških gospodarstev kot socialističnih obratov in ravno tako Pravilnik o poslovanju čebelarških gospodarstev, je tov. predsednik po uvodnih besedah predlagatelja tov. Namarja odprl razpravo o tem:

Tov. Namar: Pašni pogoji v Jugoslaviji so v primerjavi z drugimi deželami zelo ugodni. Doslej smo vse te paše le deloma izrabljali. Ugotoviti je treba, da so se marsikatera čebelarstva državnega in zadružnega sektorja izkazala za nerentabilna, da nekatera komaj životarijo, da pa druga uspevajo, ker imajo dober in zaveden čebelarški kader. Nekateri čebelarji so že ob ustanavljanju takih čebelarstev skeptično gledali nanje. Zakaj, ni težko razumeti in tudi da-

nes, ko ustanovljamo nove socialistične čebelarke obrate, lahko ujamemo marsikak prezirljiv pogled ali posmeh, za katerim se seveda skriva želja, da naj bi čimprej vrag vzel vse to. Nas so izkušnje ob polomih nekaterih velečebelarstev izučile in, kakor je razvidno iz pravilnika, bomo te napake odpravili. Zmotimo se lahko le v človeku, ki bo vzel tak zakup — a tudi v tem primeru so in morajo biti interesi Zveze zavarovani.

Ta socialistična čebelarstva bi uvedla tudi moderen način čebelarjenja. V njih bi se vzgajali sodobni napredni čebelarski kadri, ki morajo imeti poleg zadostne strokovne izobrazbe tudi najvišje moralne vrline. Letos je za ta gospodarstva na razpolago okoli 4 in pol milijona dinarjev. S tem denarjem bo Zveza lahko letos ustvarila več zakupov po 60 — 120 panjev.

Tov. Krmelj: Vsakemu mora biti jasno, da moramo v naši novi družbeni ureditvi skrbeti tudi za to, da bomo pridelali čim več medu. Da vsi medni viri danes niso izkoriščeni, pa je tudi res. Kar nas je prevaževalcev, vozimo bolj ali manj »na slepo«. Zato moramo čebelarska vprašanja reševati načrtno; misliti je treba na vsa področja čebelarske službe in imeti pod kontrolo vsa pasišča. Izkušnje so nam pokazale, da ne drži pravilo: hoya medij vsako tretje leto. Medij namreč vsako leto, samo ne vedno na istem kraju. Če bi bila naša obveščevalna služba pravilna, bi taka medenja ne šla brez haska mimo nas. Zato moramo nujno, ko govorimo o socialističnih zakupih, spregovoriti tudi o reorganizaciji obveščevalnih postaj. Čebele bomo premikali v paše samo takrat, ko bomo res dognali, kje kaj medij. Naslednje vprašanje, ki je v zvezi s takimi čebelarskimi obrati, je vprašanje vzreje matic in moderniziranja naših prevoznih sredstev.

Mislím, da je bilo dosedanje delo ZČDS preveč omejeno. Zato pa moramo usmeriti njeno nadaljnje delo prav v ureditev socialističnih čebelarskih obratov, ki bodo ob ugodnih letinah dali večji in cenejši pridelek.

Tov. Bukovec: V principu se popolnoma strinjam s predlogom tov. Namarja glede ustanovitve socialističnih gospodarstev. S tem pa nočem

reči, da bomo brez pomisleka glasovali za ustanovitev, ne vem, koliko takih gospodarstev. Pogoje je, da izročimo čebelarstva v zakup res kvalitetnim čebelarjem. Takih pa ni veliko. Slovenija sama je s čebelami prenasršena; zato bodo morali čebelarji prevažati v druge republike. Morda prvo leto ne bodo imeli uspehov. Vsak neuspeh pa se bo izravnal z uspehi v naslednjih letih. Predlagam, naj se v začetku ne ustanovi preveč socialističnih gospodarstev, kajti priti moramo najprej do potrebnih izkušenj.

Tov. Marolt: Ustanovitev social. gospodarstev je velik korak naprej!

Nadaljnja diskusija je šla bolj v podrobnosti načrta. Sodelovali so v njej, tov. Namar Polde, Krmelj Maks, Grabrijan Niko, Čmer Ladislav i. dr.

Končno je bil soglasno sprejet sklep o ustanavljanju social. gospodarstev po predloženem Pravilniku in Odločbi z dodatkom, da prošnje za zakup sprejema predsedstvo Zveze čebel. društev Slovenije, ki odloča o tem, ali nekomu odda zakup ali ne, ne da bi moralo za odklonitev navesti razloge.

O točki 2. b), t. j. o predlogu za ustanovitev čebelarske šole, je poročal tov. Rojce Vlado.

Poročilo je bilo objavljeno že v zadnji številki »Slovenskega čebelarja«.

V diskusiji, ki so se je udeležili tov. Bukovec, Krmelj, Rojce, Mihelič, Lampe i. dr. so vsi pozdravili ta predlog in z zadovoljstvom sprejeli vest, da je tudi Odbor za strokovne šole Sveta za prosveto in kulturo vlade LRS odobril ustanovitev šole in s tem uredil to, kar ni bilo mogoče urediti 25 let v bivši Jugoslaviji.

O točki 2. c) t. j. o uredbi o pasiščih odbor na predlog načelnika odseka tov. J. Belca ni razpravjal, ker bo predloge posameznih članov k uredbi obravnaval najprej odsek, ki bo izdelano poročilo predložil na naslednji seji upr. odbora.

Med predlogi članov upravnega odbora je bil predlog o sprejetju v Zvezo Čebelarskega društva Moravče soglasno odobren.

Ker k zadnji točki ni bilo predlogov, je predsednik ob 14.15 sejo zaključil.

Sladkor za prehrano čebel

V »Uradnem listu« je v začetku septembra t. l. izšlo naslednje

NAVODILO

o nabavi sladkorja za prehrano čebel brez plačila prometnega davka.

1. Pravico do nabave sladkorja za prehrano čebel brez plačila prometnega davka imajo državna kmetijska posestva, kmečke delovne zadruge, čebelarke zadruge in posamezni čebelarji ob naslednjih pogojih:

a) organ okrajnega (mestnega) ljudskega odbora, ki je pristojen za kmetijstvo, mora potrditi, da je treba v tistem okraju zaradi slabe paše, ki jo je povzročila suša, hraniti čebele s sladkorjem;

b) na podlagi potrdila organa za kmetijstvo je treba vložiti pri finančnem organu okrajnega (mestnega) ljudskega odbora prošnjo, da izda dovoljenje za nabavo sladkorja brez plačila davka;

c) sladkor se mora pred uporabo denaturirati z 1 odstotkom pekoče mlete paprike ali s 3 odstotki premogovega prahu;

2. Kmečkim delovnim zadrugam in čebelarskim zadrugam se lahko izda skupno dovoljenje. V takem primeru je treba priložiti prošnji seznam članov zadruge z navedbo števila njihovih panjev. Posamezni čebelarji, ki niso člani zgoraj omenjenih zadrug, lahko vložijo kolektivno prošnjo preko okrajne zveze kmetijskih zadrug. Zveza priloži kolektivni prošnji seznam čebelarjev z navedbo števila panjev.

3. Na posamezen panj se lahko dobi največ 5 kg sladkorja.

4. Sladkor se denaturira v sladkorjni tovarni pred odpravo.

5. Pri denaturiranju sladkorja mora biti navzoč uslužbenec finančnega organa okrajnega (mestnega) ljudskega odbora, ki je pristojen za kraj, v katerem se sladkor denaturira. Uslužbenec, ki je navzoč pri denaturiranju, se mora prepričati, da je sredstvo za denaturiranje pravo in da je popolnoma zmešano s sladkorjem, oziroma da je enakomerno porazdeljeno.

Uslužbenec, ki je navzoč pri denaturiranju, mora na dovoljenju potrditi, kdaj je bil sladkor denaturiran, s katerim sredstvom in kolikšna količina.

6. Sladkorna tovarna sme izdati sladkor za prehrano čebel brez plačila davka samo na podlagi izvirnega dovoljenja pristojnega okrajnega (mestnega) ljudskega odbora. Dovoljenje s potrdilom o denaturiranju je tovarni dokaz pri obračunu tako izdanega sladkorja.

7. Finančni organ okrajnega (mestnega) ljudskega odbora mora voditi evidenco o izdanih dovoljenjih in od časa do časa kontrolirati pravico koristnikov do nabave dovoljene količine denaturiranega sladkorja.

8. To navodilo velja od dneva objave v »Uradnem listu Federativne ljudske republike Jugoslavije« St. 2013.

Beograd, 30. avgusta 1952.

Minister za finance FLRJ:
Milentije Popović s. r.

Objavljamo zgornje »Navodilo« brez vsakega komentarja. Vsakdo, ki ima količkaj vpogleda v čebelarstvo, bo takoj ugotovil, da je bilo sestavljeno brez sodelovanja čebelarjev. Z njim so zaščiteni zgolj finančni interesi, nikakor pa ne čebelarji. Naša Zveza je takoj po objavi »Navodila« skupno z zastopniki čebelarskih organizacij iz drugih republik napravila pri finančnem ministru in gospodarskem svetu v Beogradu potrebne korake ter dosegla, da se nekatera določila »Navodila« omilijo. Sladkorja ne bodo denaturirale tovarne, temveč čebelarske organizacije v prisotnosti okrajnih finančnih organov in s takimi sredstvi, ki čebelam ne morejo škodovati. Naša Zveza ga bo denaturirala z žaganjem in oddajala posameznim društvom po ceni 108 din za kilogram na podlagi potrdil pristojnih Okrajnih ljudskih odborov, da jim je zahtevana količina denaturiranega sladkorja res potrebna za krmljenje čebel. Razpošljala ga bo po vrstnem redu prijav.

VESTNIK ZVEZE

MED

prevzemamo od naših članov še vedno pod istimi pogoji kot doslej, to se pravi z akontacijo in kasnejšim obračunom. Akontacijo smo zvišali na 180 din. Od nečlanov kupujemo med po dnevnih cenah.

AJDOVA IN DRUGA PASIŠČA

V 6. številki našega lista smo priobčili osnutek uredbe o prevažanju čebel v ajdo in v druge paše. Zveza je dala ta osnutek v diskusijo vsem Čebelarim društvom in posameznim interesentom, ki naj bi predložili svoje pripombe in morebitne spremembe predloge. Med ajdovo pašo in po njej je Zveza prejela nekaj ustmenih in pismenih pritožb o nepravilnostih, ki so se dogodile.

Ker je mogoče, da so se take nepravilnosti zgodile pri več društvih, poziva Zveza, da jih Čebelarja društva in posamezniki sporoče do 1. novembra t. l. Zveza jih bo preučila in popravke vnesla v osnutek uredbe, ki jo bo nato predložila Svetu za gospodarstvo LRS v odobritev.

SLADKOR ZA KRMLJENJE ČEBEL

Obveščamo čebelarja društva, da je Ministrstvo za finance FLRJ odobrilo dobavo z žaganjem denaturiranega sladkorja. Zveza bo dobavljala sladkor po dosedanjih navodilih in dosedanjem vrstnem redu. Vsa društva morajo dobiti pri pristojnih Okrajnih ljudskih odborih potrdila, da jim je zahtevana količina denaturiranega sladkorja za krmljenje res potrebna. Zveza je tudi dosegla, da bodo čebelarji dobili pri Narodni banki posebne kredite za nakup sladkorja z nizkim procentom obresti. Podrobna navodila je Zveza poslala na vsa čebelarja društva.

ČEBELARSKA ŠOLA

Ker se do določenega roka ni prijavilo zadostno število učencev, je Zveza čebelarjskih društev za Slovenijo podaljšala rok za vpis v Čebelarjsko šolo do 15. oktobra. Doslej se je vpisalo vendarle toliko interesentov, da bomo s poukom pričeli v ponedeljek 3. novembra t. l. O tem bo Zveza še posebej obvestila vse prosilce.

KNJIGE O ČEBELARSTVU

kupuje Zveza čebelarjskih društev v Ljubljani za svojo knjižnico. Plačuje jih po njih vrednosti. Kdor ima kako tako knjigo, naj jo takoj ponudi naši Zvezi v nakup.

PANJI

Na zalogi imamo še nekaj panjev po znižanih cenah 2300 din na 9 satov in 2500 din na 10 satov. Čebelarje opozarjamo, da bomo morali nove partije panjev prodajati po znatno višjih cenah. Zato naj se podvizajo, da ne zamude ugodne prilike.

ČEBELARJI.

ki ste oddali Slovenskega čebelarja v vezavo, ga lahko dobite v Društveni čebelarni v Ljubljani. Dvignite ga čimprej!

VOŠČINE IN SATNICE

Zveza kljub prizadevanju in urgencam na odločilnih mestih še vedno ni dobila primernih prostorov za satnišnico, upa pa, da se ji bo to do konca tega leta vendarle posrečilo. Zato prosimo člane, da nam voščin ne pošiljajo v prekuhanje, dokler jih ne obvestimo, da je satnišnica vzpostavljena. Do tedaj naj počakajo tudi z zamenjavo voska za satnice, ker jih nimamo dovolj na zalogi.